

DIALÓGUS

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának kiadványa

2002.

Tisztelt Olvasó!

Nagy szeretettel köszöntöm a Dialógus ezévi számát kezében tartó Kolleginát/Kollégát. A Kari Tanács akaratából 2002. július 1-től három évre megválasztott dékánja vagyok szeretett karunknak, és őszintén vallom, hogy nagy felelősségnek és tisztességnek tekintem e hivatalt. A rengeteg munka mellett nagy öröm is azt az intézményt igazgatni, amelynek egykor hallgatója, majd több mint húsz éve oktatója vagyok. Nagyon sokat fejlődött a kar az utóbbi években, minden évben akad bőven számba vehető eredmény. Az elért sikereknél csak a kihívások nagyobbak.

A rendszerváltást követő években a jogi felsőoktatásban szinte "elszabadultak a lovak", aminek folyamányaként soha nem látott hallgatói létszámmal kell megküzdenünk. Emellett a tradíciók és a szakmai önbecsülés diktálta magas minőségből jottányit sem engedhetünk. Egy-egy főkéllégiumi előadáson mintegy 300 fő ül – évfolyamról hivatalosan 2002. őszétől már nem is beszélhetünk, hiszen a kreditrendszer bevezetése történelmi kategóriává magasztosította e kifejezést. Ezzel már utaltam is a magyar felsőoktatásban lezajló, karunkra idén "begyűrűzött" legnagyobb struktúraváltásra: a kreditalapú tanrendszer bevezetésére. A legnagyobb gond az, hogy a hallgatók oldalán túl nagy liberalizálást nem hoz(hat)ott, hiszen a jogi felsőoktatás mondhatni több évszázados, egymásra épülő tanrendjét teljesen nem lehetett szétzilálni. Sarkallatos alapelvünk ugyanis, hogy bármiféle reformról is legyen szó, a minőség azt nem szenvedheti meg.

Számítunk a piac főszereplőinek, a cégek támogatására, hiszen az oktatás- és kutatásfejlesztés infrastruktúrája folyamatos anyagi befektetést is igényel. Ezúton is megköszönöm a szakképzési hozzájárulásokat és a Pólay Elemér Alapítvány javára tett nagylelkű adományokat. Ma már olyan korszerű számítógép- és kialakítás alatt álló audio-vizuális parkunk van, amellyel nem kell szégyenkeznünk egyetlen, nyugati egyetemről érkező vendégprofesszor előtt sem. Végül, de nem utolsó sorban: fokozódó hangsúlyt helyezünk a volt hallgatóinkkal való kapcsolattartásra, aminek szerény jele a Dialógus is. Fontos hangsúlyozni, hogy szívesen ad helyt e "nosztalgiamagazin" az Önök írásainak is, kedves ex Hallgatók!

Dr. Szabó Imre
egyetemi docens, dékán

A SZTE ÁJTK-n jelenleg folyó képzések

EGYETEMI KÉPZÉSEK:

Alapképzés:

- **Jogász**

A képzés időtartama: 10 félév (levelező tagozaton, rendőrtiszt, állam-igazgatási főiskolai végzettséggel 8 félév);
tagozat: nappali és levelező (levelező képzés kecskeméti székhellyel is működik).

Posztgraduális képzések, szakirányú továbbképzések:

- **Európa-jogi szakjogász**

Feltétel: jogász végzettség;
a képzés időtartama: 5 félév.

- **Európa-politika**

Feltétel: egyetemi vagy főiskolai oklevél;
a képzés időtartama: 4 félév.

- **Francia jogi képzés**

A képzés nyelve: francia;
feltétel: a képzésen a SZTE hallgatói vehetnek részt;
a képzés időtartama: 10 félév.

- **Német gazdasági jogi képzés**

A képzés nyelve: német;
feltétel: a képzésen a SZTE hallgatói és végzett jogászok vehetnek részt;
a képzés időtartama: 4 félév.

Európa-politika speciális képzés

Feltétel: a képzésen a SZTE hallgatói vehetnek részt;
a képzés időtartama: 4 félév.

- **Európa-jogi szakirány**

Feltétel: a képzésen joghallgatók vehetnek részt.

FŐISKOLAI KÉPZÉSEK:

Alapképzések:

- **Társadalombiztosítás**

A képzés időtartama: 8 félév;
tagozat: nappali és levelező.

- **Munkaügyi kapcsolatok**

A képzés időtartama: 8 félév;
tagozat: nappali és levelező.

Posztgraduális képzések, szakirányú továbbképzések:

- **Társadalombiztosítás**

A képzés időtartama: 5 félév;
feltétel: egyetemi vagy főiskolai oklevél.

- **Munkaügyi kapcsolatok**

A képzés időtartama: 5 félév;
feltétel: egyetemi vagy főiskolai oklevél.

A német jogi képzés

A német gazdasági jogi képzés a Potsdami Egyetem jogi fakultásával létrejött megállapodás nyomán 1998 szeptemberében indult el négy-szemeszteres formában, „Deutsches Wirtschaftsrecht” címmel, német nyelven. A nappali tagozatos hallgatók mellett már végzett kollégák előtt is nyitva áll a részvételi lehetőség. A tanfolyam elindítását az motiválta, hogy térségünkben egyre élénkebb a német gazdasági aktivitás, így nem volt nehéz német partneregyetemet találni.

Az összesen mintegy 300 óra terjedelmet felölelő tematika főbb tárgyai a következők: polgári jog, biztosítási jog, kereskedelmi és társasági jog, német és európai versenyjog, adójog, végrehajtási jog, német és európai munkajog, bankjog és Európa-jog.

Dominik Kretschmann német lektor

A tanfolyamot sikeresen elvégzők a SZTE és a Potsdami Egyetem által közösen kiállított bizonyítványt kapnak, és Potsdamban folytathatják tanulmányaikat, ahol a szegedi stúdiumokat beszámítják.

Czeglédy Edina az elsők között végezte el a német jogi képzést. Most egy budapesti ügyvédi irodában, az

Oppenheim és Társai Freshfields Bruckhaus Deringer-nél dolgozik, ami feltehetően – ahogy mondani szokták – nem jöhetett volna létre, ha nem végzi el a szegedi tanfolyamot.

– *Mi vonzotta a jogi pályára, és milyen körülmények hatására döntött úgy, hogy részt vesz a német jogi képzésben?*

– Mindenképpen olyan szakmát szerettem volna választani, amely mozgalmas, kihívásokkal teli (ahol adott a pozitív értelemben vett stressz átélésének lehetősége), gondolkodtató, és ahol a meglévő nyelvtudásomat lehetőség szerint ki tudom használni. A német gazdasági jogi képzés jó lehetőséget teremtett arra, hogy német nyelvtudásomat autentikus szaknyelvi ismeretekkel bővísem, továbbá arra is, hogy a magyar jogon kívül betekintést nyerjek egy másik állam tételes joganyagába.

– *Milyen ismeretekkel bővül azoknak a tudása, akik bekapcsolódnak a német jogi képzésbe?*

– A legfontosabb az, hogy megtanulnak a jog világában logikusan gondolkodni, a rendelkezésre álló információkat rendszerbe helyezve feldolgozni. A német jogi oktatás és számonkérés jogesetmegoldáson alapszik, ellentétben a magyar jogi oktatással, amely elsődlegesen az elméleti ismeretek átadására és számonkérésére helyezi a hangsúlyt. A német rendszer ismerete előnyt jelent a későbbi munka során, hiszen hozzászoktat ahhoz, hogy a problémákat gyakorlati oldalról közelítsük meg.

– *Melyek voltak ennek a képzésnek a leghasznosabb elemei?*

– A leghasznosabb az volt, hogy megtanultuk a német mintájú jogesetmegoldás metodikáját. Mindig is emlékezetes marad számomra az első

szeminárium legelső megoldott jogesete, mely így szólt: "A el kívánja adni a motorkerékpárját B-nek 500 DM-ért, B az ajánlatra ígént mond." A jogügylet minősítése minden előzetes jogi tanulmány nélkül sem ütközik nehézségbe, mégis, ehhez az egyszerű esethez egy oldalnyi fejtegetés után jutottunk el. Mindenki furcsállotta, hogy miért ez a körülményesség az egyszerű válasz helyett. Később igazolódott ennek fontossága: a lépésről-lépésre követett logika segítséget nyújtott az egyre bonyolultabbá váló problémák megoldásában is. A munkám során felmerülő problémákat azóta is e rendszer szerint igyekszem megoldani, mert segít abban, hogy az alapproblémát, és ne a zavaró körülményeket lássam.

– *Mekkora többletenergiát és időt igényelt a német jogi képzéssel megszerezhető oklevél elnyerése?*

– Különösen az elején volt megterhelő, míg az alapszókincset el nem sajátítottam, illetve meg nem szoktam azt, hogy ez a képzés az egyetemen a megszokottól eltérő felkészülési módot igényel. Hiszen míg az egyetemi vizsgákra a jogszabályokat többnyire "kívülről" kellett tudni, addig a német jogi képzés vizsgáin – a német egyetemi oktatás gyakorlatával megegyező módon – a jogszabályokat minden esetben lehetett használni. Persze ez feltételezte azt, hogy az ember tudja, mit hol keressen, azaz, hogy a jogeset megoldása során merre kell elindulni.

– *Hol, milyen területen lehet hasznosítani azt a tudást, amit ebben a speciális képzésben valaki megszerez?*

– Jelenleg egy nemzetközi ügyvédi irodában dolgozom, ahol mindennap szükségem van a képzés során megszerzett tudásra. Fontos, hogy az ember a megfelelő szaknyelvet használja, és fontos, hogy tudja az adott külföldi jog (esetemben német, osztrák jog) anyagi jogi szabályozásának

alapjait, hiszen a külföldi ügyfelek azt ismerik, s az idegen jog adta konstrukcióban gondolkodnak – így elsődlegesen azt kell tudni, hogy az adott jogintézmény a magyar jogban megtalálható-e, vagy javasolni kell az elképzelthez közel álló más megoldást.

– *A közelgő európai uniós csatlakozással összefüggésben is hasznosítható ez a tudás?*

– Igen, több szempontból is. A megfelelő szaknyelvi tudás a csatlakozásig is megkönnyíti az európai uniós ismeretek elsajátítását, lévén, hogy a német is az EU egyik hivatalos nyelve. Másrészt a képzésen belül is foglalkoztunk EU-joggal, egész pontosan uniós munkajoggal.

– *A későbbi elhelyezkedésénél mennyire játszott szerepet az, hogy német jogi képzésben részesült?*

– Ügyvédjelölt vagyok az Oppenheim és Társai Freshfields Bruckhaus Deringer Ügyvédi Irodánál; szakterületeim az ingatlanjog, a társasági jog és a munkajog. A felvételi elbeszélgetésem során rólam kialakított képhez igen nagymértékben hozzájárult a képzést elvégző bizonyítvány és a mögötte található tudás. Sőt, később, mikor az ügyvédi iroda felvételt hirdetett új jelöltek számára, és az állásra jelentkezett egy volt - a német képzést szintén elvégző - évfolyamtársam is, az ő felvételi elbeszélgetésekor a bizonyítvány már referenciát jelentett.

– *Mik a legkedvesebb emlékei a szegedi jogi kari évekből?*

– Legszívesebben a német képzésre emlékszem vissza, ahol két évig demonstrátorként is dolgoztam. A Balogh Elemér és Badó Attila egyetemi tanárok bábáskodása mellett működő oktatási program szenzációsan működik, és remekül kiegészítette a dr. Várnay Ernő nevével fémjelzett Európa-jogi szakképzést – már csak ezért is, mert a diákok nagy része a német jogi képzés mellett a Karon működő európai uniós képzésben is részt vett.

A Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszék

A Szegedi Tudományegyetem Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszéke nagy múltú, országosan és nemzetközileg is elismert professzorokra és oktatókra tekint vissza. A „szegedi büntetőjogi iskola” kifejezés mára nemcsak a városra utal, hanem a mögötte meghúzódó elméleti munkásság gyümölcseire is, amelyen nemzedékek sora nőtt fel.

A tanszéken a neves elméleti gondolkodók mellett gyakorlati szakemberek, illetve fiatal büntetőjogászok dolgoznak nap, mint nap a bűnügyi tudományok művelése és a hallgatók ismereteinek megalapozása érdekében.

A büntetőjogi tudományok oktatása karunkon nem vált szét különböző

tanszékekre, hanem a címben jelzett Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszék gondozza az ide vonatkozó stúdiumokat.

A tanszék múltja

A Kolozsvárról 1921-ben Szegedre áthelyezett Ferenc József Tudományegyetem Büntetőjogi, illetve a Büntető Eljárásjogi Tanszékének első tanárai *Lukáts Adolf* és a sárospataki születésű *Finkey Ferenc* (1870-1949) voltak. Finkey tudományos és oktatói tevékenységet több jogi karon és jogakadémián végzett a tág értelemben vett büntetőjog mindhárom részterületén, illetve kriminalisztikai gyakorlatokat is vezetett. Számos kiadást megért anyagi jogi és eljárásjogi tankönyvei a mai napig hasznosan forgathatók, dogma-

तिकai művekben gyakori hivatkozási alapul szolgálnak. A börtönügyet érintő írásaival vette kezdetét a büntetéstán és büntetés-végrehajtási jog tudományának kialakulása.

A Finkey munkásságát folytató *Heller Erik* (1880-1958) 1925-től a szegedi egyetemen tanított büntető anyagi és eljárási jogot, egészen 1940-ben bekövetkezett távozásáig. Általános részi tankönyvében a (neo)klasszikus büntetőjogi iskola dogmatikáját követi. Kiterjedt publikációs munkássága büntető anyagi jogi (anyagi jog-ellenesség, bűnösség, büntetés kiszabás) és büntető eljárásjogi (tettazonosság, jogerő) kérdéseket is érintett. Külön foglalkozott a fiatalkorúak büntetőjogával. Tudományos munkája elismeréseként az MTA Jogtudományi Bizottságának tagjává választották.

Schultheisz Emil (1899-1983) oktatói pályáját a Kecskeméti Jogakadémián kezdte, majd a Debreceni Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karán lett a katonai büntetőjog magán-, majd 1947-től rendes tanára. 1949-től 1957-ig a szegedi egyetem Büntetőjogi és Bűnvádi Eljárási jogi Tanszékének vezetője, 1956-tól egyben a Kar dékánja. Az októberi forradalmat követő alaptalan felelősségrevonások következtében 1957-ben betegségére hivatkozással nyugdíjazását kérte. Főbb kutatási területei a katonai büntetőjog, az anyagi büntetőjog általános részi kérdései (bűncselekmény tana és a büntetés kiszabása), illetve a nemi erkölcs elleni bűncselekmények voltak. Oktatói tevékenységét élményszámba menő, színpompázóan szellemes előadásai tették felejthetetlenné, melyet más karok hallgatói is gyakran látogattak.

Schultheisztól a tanszék vezetését és a

büntetőjog előadását *Fonyó Antal* (1919-1981) vette át és folytatta egészen élete végéig. Fonyó 1960-tól a kar dékánja, 1962-től pedig egyetemi tanár lett. Főbb kutatási területe az anyagi büntetőjog, azon belül is a gazdasági, illetve a vagyoni elleni deliktumok voltak, de foglalkozott a büntetési és a büntetés-végrehajtási rendszer alapvető kérdéseivel is. Fonyó egész lényét a mély humanizmus, a mások iránti nyíltság, emberi melegség jellemezte. Személyiségét jól jellemzi, hogy a halálbüntetés abolíciójának követelését is humanista megfontolásokra alapozta.

Tokaji Géza (1926-1996) 43 éven át volt Karunk oktatója. 1960 óta személyesen adta elő a büntetőjog általános részét, előbb egyedül, majd Nagy Ferencsel közösen. 1983 és 1987 között töltötte be a Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszékcsoport vezetőjének tisztjét. Tudományos és oktatói munkássága mellett kötelességének érezte a büntetőjogi tudományos diákkör ápolását. Fő kutatási területe a bűncselekmény tana volt, e témakörből készítette az 1984-ben közzétett és nívódíjjal elismert fő művét. Több más könyvnek, jegyzetnek szerzője, illetve társszerzője. Nemzetközileg elismert kutatóként mélyítette a tanszék hírnevét, közreműködött a Nemzetközi Büntetőjogi Társaság XIII. kongresszusára készült nemzeti referendum elkészítésében.

A tanszék jelene

Tanszékünk keretében történik a büntető anyagi és eljárásjog, a büntetés-végrehajtási jog, a kriminológia és a kriminalisztika oktatása mind a négy tagozaton.

Dr. Nagy Ferenc professzor, tanszékvezető

A dogmatikusok csapata: az anyagi büntetőjog

Az anyagi büntetőjog általános részének oktatását a szegedi büntetőjogi iskola nemzetközileg elismert képviselője *Nagy Ferenc* (1948-) látja el. A humán műveltségű professzor 1972-óta munkatársa a tanszéknek. Tudományos fokozatot 1984-ben szerzett, ettől kezdve az állam- és jogtudományok kandidátusa, ezzel egyidejűleg egyetemi docens. 1995-től a nullum crimen, nulla poena sine lege büntetőjogi alapelvek témakörében megvédett habilitációja nyomán a jogi kar egyetemi tanára. A tanszék vezetését 1992-ben *Cséka Ervintől* vette át és azóta is ő látja el.

Nagy Ferenc több egyetemi jegyzet, tankönyv társszerzője, szerzője, többek között a 2001-ben második kiadását megért „A magyar büntetőjog általános része” (Korona, Budapest), az 1999-es kiadású „A magyar büntetőjog különös része” (Korona, Budapest.) című, hallgatók ezrei (ide értve más karok hallgatóit is) által használt tankönyveknek, illetve az országos büntetés-végrehajtási jogi jegyzetnek (Büntetés-

végrehajtási jog. Rejtjel, Budapest, 2001). Az anyagi büntetőjog általános részét előbb hajdani professzorával, Tokaji Gézával, majd egyedül, személyesen adja elő.

Tudományos gondolkodásában meghatározó szerepet játszanak a klasszikus büntetőjogi eszmék által képviselt értékek, elvek. Ezek hatják át a büntető anyagi jog és a büntetés-végrehajtási jog területén végzett kutatásai során tett megállapításait. Az e témákban megjelent mintegy százötven publikációjában többek között a büntetőjog alapelveivel, a jogellenességet kizáró okokkal, a büntetőjogi szankciórendszer elvi és gyakorlati kérdéseivel, illetve újabban az európai büntetőjog kérdéskörével is foglalkozik. Jónéhány idegen nyelvű (elsősorban német és angol) tanulmánykötetben a magyarországi jelentések készítője.

Tudományos tevékenységével kapcsolatos megbízatásai közül kiemelendő, hogy az MTA Jogtudományi Bizottságának tagja, a Börtönügyi Társaság elnöke, a Büntető Törvénykönyv jelenlegi kodifikációját előkészítő

szakmai bizottság társelnöke, és a „Büntetőjogi Kodifikáció” című tudományos folyóirat főszerkesztője, illetve a „Börtönügyi Szemle” szerkesztőbizottsági tagja.

Tudományos, oktatói és tanszék-vezetői elfoglaltsága mellett Nagy Ferenc különös gondot fordít a büntetőjogi tudományos diákkör ápolására, a második világháború előtti időszakban a budapesti Angyal-féle szemináriumokhoz hasonlóan maga köré gyűjti tehetséges tanítványait, akiket baráti hangvételű konzultációk keretében avat be a büntetőjog tudományának mélyebb ismeretébe.

A büntetőjog általános részének előadásban Nagy Ferencen kívül részt vesz továbbá a jelenleg megyei bírósági kollégiumvezető és az alakuló szegedi Ítéltábla kollégiumvezetői tisztjének várományosa, *Fedor Attila* és *Kovács Judit* (szegedi levelező tagozat), Nagy Ferencsel korábban közösen *Visnyeiné Juhász Zsuzsanna* (8 féléves levelező tagozat) és olykor *Karsai Krisztina* (kecskeméti levelező tagozat). *Karsai Krisztina* 1999 óta tanársegédként vállal részt a tanszék munkájában, ezt megelőzően PhD hallgatóként alapozta meg tudományos kutatásait, a kábítószer-büntetőjog, illetve az európai büntetőjog témakörökben. Önálló kurzusokat indított a retorika és az európai büntetőjog tárgyában. Munkásságának nemzetközi ismertségét a Nemzetközi Büntetőjogi Társaság XVII. kongresszusára készített magyar jelentéssel alapozta meg. (Legutóbbi munkája: Mozaikkép a közösségi pénzügyi érdekek büntetőjogi védelméről. *Európa Jog*. In: 2002/5., 14-22. p.)

Általános részi gyakorlatokat *Fantoly Zsanett*, *Karsai Krisztina*, *Kovács Judit*, *Visnyeiné Juhász Zsuzsanna* tanársegédek,

illetve *Zvada Katalin*, *Csúri András* és *Mészáros Ádám* doktorandusz hallgatók tartanak. A Fonyó Antal által teremtett hagyományok folytatásaként a fiatal oktatók nem kizárólag egy tantárgy gyakorlati foglalkozásait vezetik, hanem egy-egy félévben több tárgyat is kell, hogy oktassanak.

Több, mint két évtizeden keresztül 1981-ig, az ebben az évben bekövetkezett haláláig Fonyó Antal látta el a különös rész tantárgy gondozását. Az ezt követő átmeneti időszak után (mikor is többen, együttesen látták el az oktatást), a 90-es évtized első felében Nagy Ferenc volt a tárgy előadója, majd *Vida Mihállyal* közösen oktatták, később pedig, mind a mai napig, az ügyészségen szerzett gyakorlati tapasztalataira is építve, a nagy szakmai felkészültségű *Vida Mihály* tartja a különös részi előadásokat. *Horváth Tibor*, *Kereszty Béla*, *Maráz Vilmosné* és Nagy Ferenc mellett társszerzője a tanszék különös részi tankönyvének. A büntetőjog különös részének előadása mellett *Vida Mihály* különös részi gyakorlatokat vezet, illetve Nagy Ferencsel együtt büntetőjogi szakszeminárium tartásával segíti elő a végzős joghallgatók felkészülését a záróvizsgára (államvizsgára).

A büntetőjog különös részének előadásában *Vida Mihállyon* kívül *Maráz Vilmosné* (szegedi levelező tagozat), *Ilia Péter* és *Törő Sándor* (8 féléves levelező tagozat), *Vida Mihállyal* közösen pedig *Maráz Vilmosné* és *Törő Sándor* (kecskeméti levelező tagozat) vesznek részt.

Különös részi gyakorlatokat *Fantoly Zsanett*, *Faragó Mészáros Judit*, *Fedor Attila*, *Ilia Péter*, *Kereszty Béla*, *Tóth Péter*, *Törő Sándor* és *Visnyeiné Juhász Zsuzsanna* vezet.

Az eljárásjog útvesztőiben

Múlt és jelen között alkot képzeletbeli hidat a klasszikus műveltségű Cséka Ervin akadémiai doktor, aki a régi idők nagy büntetőjogászainak egyik utolsó képviselője. Évtizedek óta az ő előadásában hallgathatják a büntető eljárásjogi főkéllégiumot a diákok.

Tudományos tevékenysége mindvégig összekapcsolódott gyakorlati munkájával, hiszen évtizedeken keresztül ügyészként és bíróként dolgozott (két évtizedig a Legfelsőbb Bíróság bírájaként), de emellett kezdetben Debrecenben, majd Budapesten az egyetem jogi karának meghívott előadója volt, 1966-tól pedig Szegeden a JATE Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszékén dolgozik kezdetben fél-, később főállásban. Cséka Ervin 1981 óta karunk egyetemi tanára és a tanszék vezetője egy évtizeden keresztül, a 70. életének eléréseig. Tudományos-kutató munkája középpontjában kezdetben a bizonyítás, majd a ténymegállapítás (fogalmi kérdések, e két tevékenység egymáshoz való viszonya), később pedig a rendes és a rendkívüli jogorvoslatok témaköre állt. Az állam- és jogtudomány kandidátusa tudományos fokozatot „A büntető ténymegállapítás elméleti alapjai” c. értekezésével szerezte meg, akadémiai doktori értekezését pedig a büntető jogorvoslatok témájában védte meg. Cséka Ervin Hegedűs Istvánnal, Hofszang Józseffel, Maráz Vilmosnéval és Vida Mihállyal közösen vett részt „A büntető eljárási jog vázlatja” (JATEPress, Szeged, 1998) című egyetemi jegyzet elkészítésében.

A büntetőeljárási jog oktatásának utánpótlását tanszékünkön Kovács Judit egyetemi tanársegéd jelenti, aki 1997 óta

a tanszék munkatársa. Kutatásai kezdetben a tanúvédelem témakörére irányultak a későbbiekben a sértett eljárásjogi helyzetének szabályozására. Több ízben indított fakultatív kollégiumot a büntető eljárási jog egyes új intézményei témakörében. (legutóbbi munkája: A magánvád szabályozásának hazai története az 1973. évi I. törvény megjelenéséig, Acta Jur. Et Pol. Szeged, Tomus LXII. Fasc. 13, 2002.) Szintén tanszékünk fiatal oktatója Fantoly Zsanett, aki a büntetőjog széles skáláján mind az anyagi jog, mind pedig az eljárási jog oktatásából kiveszi a részét. Tudományos munkásságának középpontjában a büntetőjogi szempontból még nagyon vitatott jogi személyek büntetőjogi felelőssége áll. Fakultatív kollégiumot retorikai, illetve a védő szerepe a büntető eljárásban témakörökben tartott. (legutóbbi munkája: Societas delinquere non potest...?, Acta Jur. Et Pol. Szeged, Tomus LXII. Fasc. 3, Szeged, 2002.). Fantoly Zsanett és Kovács Judit sokoldalúságát jelzi, hogy más egyetemi karokon is tartanak előadásokat.

Hegedűs István és Maráz Vilmosné tanszékünkön kinevezett egyetemi adjunktusként látják le a büntetőeljárási jog és az ún. komplex gyakorlatok oktatását. A „civil” életben mindketten a Csongrád Megyei Bíróság tanácselnökei és várhatóan a közeljövőben működésbe lépő Ítéltáblán fogják folytatni „magasabb szinten” gyakorlati tevékenységüket az egyetemi oktatás mellett.

A szegedi levelező tagozaton az eljárásjogi előadások tartásában működik közre Németh Norbert, a nappali tagozaton pedig az eljárási gyakorlatokat Bodóczki László, Fantoly Zsanett, Hegedűs István, Jármay Tibor, Kovács Judit, Lőrinczy György,

Maráz Vilmosné és Németh Norbert vezetnek.

Pillantás a rács mögé

A büntetés-végrehajtási jog oktatását évek óta *Lőrincz József* és *Visnyeiné Juhász Zsuzsanna* látják el a különböző tagozatokon. E kollégium gondozását *Lőrincz József* egyetemi docens kezdte meg Karunkon és látja el a mai napig. Több, az egyetemi oktatás céljait is szolgáló kötet társszerzője (*Börtönügy Magyarországon*. BvOP. Budapest, 1997., *Büntetés-végrehajtási jog*. Rejtjel. Budapest, 2001.), illetve szerzője (*Fiatalkorúak büntetés-végrehajtása*. Citoyen. Budapest, 1998.). *Visnyeiné Juhász Zsuzsanna* 1995 óta tanársegéde a tanszéknek, jelenleg pedig adjunktusi kinevezés előtt áll. Kutatási területe a fogvatartottak foglalkoztatásának egyes kérdései. Önálló kurzust tartott a büntetés-végrehajtási jog hazai és nemzetközi helyzetéről. Legutóbbi munkája: „A hazai büntetés-végrehajtási jog és az Európai Börtönszabályok ajánlásai.” *Acta Jur. et Pol.* Szeged, Tomus LXII. Fasc. 9, 2002.) A végrehajtási jogon kívül anyagi jogi, általános részi előadásokat is tart, illetve gyakorlatokat vezet.

A bűn nyomában: kriminológia, kriminalisztika

A bűnelkövetésre, bűnelkövetőre, a bűncselekmény kontrolljára és a bűncselekmény áldozatára vonatkozó tapasztalati ismeretek rendszerezett összességét jelentő *kriminológia* oktatója és kutatója korábban több évtizeden át karunkon *Merényi Kálmán* volt. Ismereteit elsősorban a nemi erkölcs elleni erőszakos bűncselekmények kriminológiája tárgyában megjelent publikációiban kamatoztatta. A Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszéken 1992-ig főállásban, ezt

követően a megyei főügyészi megbízatása mellett mellékállásban oktatott. Nyugdíjba vonulását követően a korábbi alkotmánybíró *Szabó András*, majd *Kopasz Zsolt* vette át a tárgy gondozását. Jelenleg *Lőrincz József* egyetemi docens és *Németh Zsolt*, a tanszék „félállású” tudományos munkatársa segíti a hallgatókat a kriminológiai ismeretek elsajátításában. Mindketten tudományos fokozattal rendelkező, több képzési helyen is előadást vállaló oktatók.

A bűncselekmények felderítésére, bizonyítására és megelőzésére kidolgozott ismeretek és módszerek rendszerét jelentő *kriminalisztika* az új tantervre történő áttéréssel és a kredit rendszer bevezetésével lett a jogász képzés valamennyi tagozatán egy féléves főtárgy. E tárgy gondozását (előadását, vizsgáztatását) *Lukács János* dandártábornok, Csongrád megyei rendőrfőkapitány látja el, aki már korábban is e tárgykörből fakultatív kollégiumot hirdetett, nagy hallgatói érdeklődés mellett.

Végezetül

A tanszék működése nem lehetne ilyen gördülékeny *Acsai Judit* tanszéki adminisztrátor áldásos tevékenysége nélkül, aki 1999 óta intézi a tanszék ügyeit. Problémamegoldó-képességével, segítőkészségével elősegíti a hallgatók és a tanszék közötti harmonikus kapcsolatot.

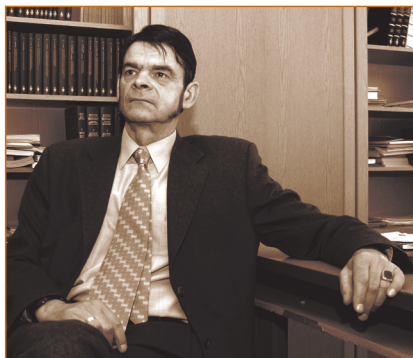
Tanszékünk a főbb stúdiumok mellett számos fakultatív kollégiumot hirdet, elősegítve ezzel, hogy a hallgatók minél sokrétűbb ismeretekre tegyenek szert az egyetemi évek alatt. A büntetőjogi szabályok folyamatos változása ellenére a tanszék biztos elméleti alapot kísérel meg nyújtani a hallgatók, illetve tankönyvei által a gyakorlati szakemberek számára is.

A Nemzetközi jogi és Európa-jogi Tanszék

Tanszékünk 2002 őszétől immár mint Nemzetközi jogi és Európa-jogi Tanszék látja el rendkívül sokirányú oktatási kötelezettségeit és kutatási feladatait. A nemzetközi problémák és az EU-jog iránti megnövekedett érdeklődés óriási munkaterhet ró a kibővült, de arányaiban még így is kis személyezettel rendelkező tanszékünkre. A klasszikus nemzetközi jog tanítása mellett a Szegedi Tudományegyetem több karán oktatunk Európa-jogot, mely tantárgyhoz posztgraduális képzési program is kapcsolódik.

A tanszék munkatársai egyéb körben is igyekeznek eleget tenni a közösségi jog népszerűsítésével kapcsolatos felkéréseknek, amik szép számban érkeznek például a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, városi és megyei önkormányzatok, a Magyar Agrárkamara és más intézmények részéről. 2002. november 11-12-én tanszékünk a Budapesti Brit Nagykövetséggel, a British Council-lal, illetve a Csongrád Megyei Bírósággal együttműködésben és a Lord Slynn of Hadley Európa-jogi Alapítvány támogatásával konferenciát szervezett „Európai közösségi jog és nemzeti jog, az új Európai Alkotmány” címmel. A rendezvényen neves angol meghívottak tartottak előadásokat és vezettek jogeset-megoldásokat.

A megnövekedett adminisztrációs követelményeknek új tanszéki helyiségek kialakításával igyekeztünk megfelelni. Ennek során átépítési munkálatok folytak a Rákóczi téri kari épület hatodik emeletén, ahol új tanszékvezetői, oktatói és adminisztrációs iroda született. A néhai Nagy Károlynak a Tisza Lajos körüti kari

Dr. Bodnár László professzor, tanszékvezető

épületben található szobáját tanszéki könyvtárrá és szemináriummal alakítottuk, mely a jövőben egykori használója nevét viseli. A könyvtár és szeminárium ünnepélyes felavatásával egy időben került sor a Nagy Károly Emlékkönyv bemutatására is, a tanulmánykötetben publikáló nemzetközi jogászok és szegedi egyetemi oktatók jelenlétében.

A tanszék oktatói

Dr. Bodnár László habilitált egyetemi tanár, az állam- és jog-tudomány kandidátusa 1996 óta látja el a tanszékvezetői teendőket. Olyan elődöket követ e tisztségben, mint *Buza László* vagy *Nagy Károly*. Legfontosabb kutatási témája a nemzetközi jog és a nemzeti jogok viszonya, amivel kapcsolatban közel három évtizedes publikációs múlttal rendelkezik. E tárgykörben megjelent tanulmányaira gyakran hivatkoznak külföldi szakfolyóiratokban, nemzetközi konferenciákon és a törvény-előkészítési munkálatokban. Az uniós csatlakozásunkkal összefüggő jogharmonizációs problémák is felkeltették érdeklődését, erről már több éve fakultatív kollégiumot vezet joghallgatók számára,

igen nagy érdeklődés mellett. Karunk Tudományos Bizottságának tagja, a kari doktori iskola nemzetközi jogi, nemzetközi magánjogi és Európa-jogi programjának vezetője. 2002-től szerepel a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Állandó Választottbírószág választottbírói névjegyzékében is.

Dr. Blutman László egyetemi docens, oktatási dékánhelyettes, tanszékünk tudományos minősítéssel (Ph.D.) rendelkező munkatársa számottevő kutatásokat végzett az emberi jogok nemzetközi védelmének területén. Érdeklődése emellett a nemzetközi bírászkodás különös tekintettel az EU bírói szerveinek tevékenységére -, illetve a nemzetközi jog belső bírói gyakorlatban való érvényesülésére is kiterjed. Az Oktatási, Posztgraduális Képzési Bizottság elnöke és a Tanulmányi Bizottság tagja.

Dr. Gombos Katalin egyetemi adjunktus, a Szegedi Városi Bíróság bírása tavaly óta dolgozik további jogviszony keretében tanszékünkön. A kezdetektől fogva aktívan részt vesz az Európa-jog hazai tanulmányozásában és oktatásában. Egyike a magyar bírói karban működő nemzeti EU-trénereknek, akik a bírák közösségi jogi felkészítésében és továbbképzésében vállalnak úttörő szerepet. Kiemelkedő szervezőképességét számos sikeres konferencia és szakmai rendezvény bizonyítja. A Könyvtárügyi Bizottság tagja.

Dr. Bóka János egyetemi tanársegéd 2001 nyarától kezdve áll tanszékünk alkalmazásában, emellett levelező képzési rendben Ph.D. tanulmányokat is folytat. Kutatási területe a nemzetközi jog felelősségi rendje, mely téma vizsgálatának Nagy Károly munkássága óta komoly szegedi hagyományai vannak. „Jogellenességet kizáró okok a nemzetközi jogban” címmel fakultatív kollégiumot is hirdetett a vállalkozó kedvű diákoknak. Karunk tudományos diákköri felelőse.

2002 szeptemberében kezdte meg posztgraduális tanulmányait Dr. *Schiffner Imola*, tanszékünk Ph.D.

ösztöndíjas hallgatója, aki a nemzetközi jogi, nemzetközi magánjogi és Európa-jogi programban vesz részt. Témája a nemzetközi jog, az EU-jog és a belső jogok bonyolult kapcsolatrendszere, melynek fakultatív kollégiumot is szentelt.

Már 5 éve tanszéki adminisztrátorunk *Petrács Melinda*, aki egyúttal az Európa-jogi szakképzés koordinátora is; elévülhetetlen érdemeket szerzett abban, hogy a Nemzetközi jogi és Európa-jogi Tanszék a hatalmasra duzzadt adminisztrációs kötelezettségeknek eleget tud tenni, sőt természetesen korlátok között egyéni hallgatói kérések teljesítésére is lehetőség nyílik.

Publikációk

Tanszékünk valamennyi munkatársa kiterjedt publikációs tevékenységet folytat hazai és külföldi fórumokban, magyarul és idegen nyelveken egyaránt. Csak néhányat említve a legfrissebb termékből: Bodnár László: *Challenges at the end of the millenium to the principles of international law* (In: International law at the turn of the millenium the Hungarian approach; Pázmány Péter Catholic University, Budapest 2000.) *Az ún. státusztörvény és a nemzetközi jog* (In: In memoriam Nagy Károly, Acta Jur. et Pol. Szeged, Tom. LXI. 2002); Blutman László: *A bírósági határozatok közzététele és az Alkotmány* (In: Jura, Budapest Pécs 2002), *A nemzetközi jog a magyar bírósági gyakorlatban* (In: In memoriam Nagy Károly); Bóka János: *Forcible Measures Against International Terrorism and the Rule of Law* (In: Terrorism and International Law, University of Miskolc, 2002), *A helyi jogorvoslatok kimerítésének néhány problémája diplomáciai védelem körében* (In: In memoriam Nagy Károly).

Tanszékünk 1998-ban indította útjára kiadványainak sorozatát, melyben eddig két tanulmánykötet jelent meg „Tanulmányok az Európai Unió jogi intézményei és a jogharmonizáció köréből” (1998.), illetve EU-csatlakozás és alkotmányozás (2001.) címmel. E gyűjteményes

munkák nagyon kedvező visszhangot váltottak ki szakmai berkekben, a kezdeményezést-megfelelő források birtokában - a jövőben is mindenképpen folytatni kívánjuk.

Tervek, perspektívák

A tanszéki állomány további bővülésével elképzelhető lenne az oktatási tevékenység megosztása a nemzetközi jog és az Európa-jog mentén, azonban a jelenlegi körülmények között valamennyi oktatónak közre kell működnie mindkét tárgy gondozásában.

Tavaly ősszel megkezdte működését a Nemzetközi jogi és Európa-jogi Tudományos Diákkör, Bodnár László elnöklete alatt. A diákkör rendszeres üléseivel remélhetőleg hasznos segítséget nyújt majd tagjainak az önálló tudományos kutatás alapjainak elsajátításához, és hozzásegíti őket az Országos Tudományos Diákköri Konferencián való sikeres szerepléshez.

A tanszéki könyvtár fejlesztésének az önálló helyiség kialakítása új lendületet adott. Az országos viszonylatban is kiemelkedő gyűjtemény bővítése a továbbiakban is tanszéki prioritás

marad. A szemináriumi szobát fel kívánjuk szerelni modern oktatási segédeszközökkel, és tervezzük folyóíratolvasó részleg létrehozását is.

Tanszékünk továbbra is aktív szereplője kíván lenni az aktuális nemzetközi és Európa-jogi problémák megvitatásának. Ezt szem előtt tartva, a Külügyminisztériummal és a Szegedi Ítéltáblával együttműködve 2003 májusában nemzetközi konferenciát szervezünk a közösségi jog, illetve a magyar közigazgatási és polgári eljárásjog kapcsolódási pontjairól. Ugyancsak részt vállalunk az EU-csatlakozással kapcsolatos jogalkotás előkészítésében, amellyel összefüggésben már több felkérés érkezett hozzánk, például a szükséges alkotmánymódosítás, az Európai Parlament képviselőinek megválasztására vonatkozó szabályozás, illetve a Kormány és az Országgyűlés integrációs kérdésekben való együttműködése rendszerének kialakítása ügyében. Természetesen klasszikus nemzetközi jogi problémák feldolgozásában is komoly szerep hárul tanszékünkre. Ennek ékes bizonyítéka, hogy Bodnár László nemrégiben kapott kormányzati megbízást a Bős-Nagymarosi ítélet átfogó elemzésére.

Dr. Vastagh Pál: egyetemi oktatóból szakpolitikus

Nagyszénástól Brüsszelig

Az egyetemi oktatóként eltöltött két évtizedet követően politikai pályára lépő dr. Vastagh Pál kellemes emlékeket őriz magában a szegedi jogi karról, amelyet közvetlenül a rendszerváltás előtt, 1988-89-ben dékánként irányított.

Az első szabad országgyűlési választásokon a Magyar Szocialista Párt képviselőjeként jutott a parlamentbe, ahol az ellenzékben töltött négy év után hatalomra kerülő szocialisták őt bízták meg az Igazságügyi Minisztérium vezetésével. Egyik legfontosabb feladata az igazságszolgáltatás reformjának elindítása volt. Időközben bekapcsolódott az európai integrációs ügyekbe, s az országgyűlés alkotmány- és igazságügyi bizottságának irányítása mellett jelenleg a kormányoldal küldöttjeként részt vesz az Európai Unió jövőjével foglalkozó konvent munkájában. Bár ideje nagy részét a parlamenti munka és Békés megyei választókerületének ügyei teszik ki, rövid megszakítás után a katedrára is visszatért, és több felsőoktatási intézményben tart előadásokat.

– *Az országgyűlési képviselőktől nyilván elvárható, hogy példát mutassanak a társadalmi szabályok betartásában. De vajon gyermekkorában mennyire tisztelte az akkori közösségi, illetve családi normákat, vagy előfordult, hogy a saját feje után ment?*

– A normarendszerrel való azonosulás nem okozott különösebb konfliktusokat, más kérdés, hogy a sorsomat inkább saját magam akartam meghatározni, és ebben kevésbé hatott a

szülői szándék. Ezzel is magyarázható, hogy viszonylag fiatalon elszakadtam a szülői háztól, és 1961-ben Békéscsabáról Szegedre jöttem középiskolába. Azóta önálló életet élek. Nem volt testvérem, egyedüli gyermek voltam a családban.

– *A szülei mennyire próbálták irányítani az életét?*

– Nagyon ragaszkodtak hozzám, s ez most is így van. Ennek ellenére elfogadták azt a döntésem, hogy inkább Szegeden szeretnék tanulni. Elsősorban azért vágytam ide, mert ez mégis egy nagyobb város, mint Békéscsaba, és többféle lehetőséget kínál az embernek. Az akkori Marx téren álló élelmiszeripari technikumba jártam. Azért választottam ezt az iskolát, mert tudtam, hogy jó szakmát ad. Annak idején a technikai képzés nagyon erős volt, hiszen az 1960-as évek második felétől ezekből az intézményekből felsőfokú technikumok alakultak, így ugyanaz az iskola egyidejűleg nyújtott közép- és főiskolai képzést. Ez pedig a későbbi előmenetelben biztos középvezetői beosztást jelentett. Ugyanakkor arra is volt lehetőség, hogy valaki pályát módosítson. Már a középiskolás évek elején éreztem, hogy noha becsülettel végigjárom az egyes osztályokat, később mégis más területen szeretném folytatni a pályafutásomat. Az érdeklődésem ugyanis a jog felé fordult. Apám akkor végezte jogi tanulmányait levelező tagozaton és gyakran megkért, hogy segítsek kikérdezni a tananyagot. Így aztán elég korán kapcsolatba kerültem a joggal, és ezek után szinte természetes volt, hogy amikor 1965-ben megszereztem az

érettségít, a szegedi jogi karra jelentkeztem, ahová elsőre felvettek. Ebben jókora szerepük volt azoknak a magyar- és történelemtanároknak, akik segítettek abban, hogy ki tudjam egészíteni a technikumban tanultakat az egyetemi felvételihez szükséges tudással. A középiskolában egyébként intenzív önképzőköri munka folyt, volt irodalmi színpadunk, rengeteget szerepeltünk a környékbeli településeken, rendszeres vendégei voltunk a gyulai Erkel diákünnepeknek, magam pedig helytörténeti tanulmányokat írtam a szülőfalumról, Nagyszénásról, amiért később is bronzérmet kaptam.

– *Föl sem merült önben, hogy más pályára lépjen?*

– Gondolkodtam még azon, hogy esetleg bölcsészkarra menjek tanulni, érdekelt az újságírás is, de végül örülök, hogy így alakult az életem. A jogi kari képzés nagyon izgalmas volt, a szociológiától a pszichológián át a kriminológiáig a legkülönbözőbb társadalom-tudományok köréből meríthettünk ismereteket.

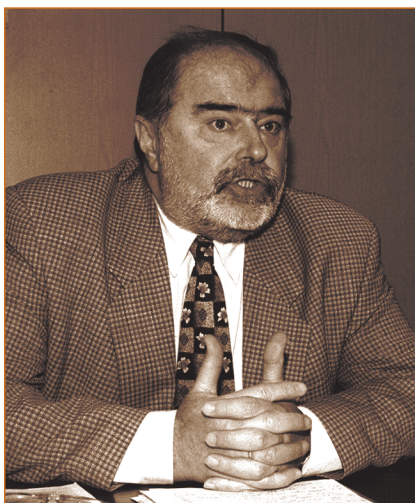
– *Melyek azok az emlékképek, személyek, helyek, vagy pillanatok, amelyek elsőként felvillannak, ha az egyetemi évekre visszagondol?*

– Az első ilyen kép egy kedves öregúr arca és személyisége: a dékáni hivatal

vezető Vártai Pista bácsié, aki majdnem minden reggel bejött az elsőévesekhez és atyai intelmekkel figyelmeztetett bennünket, hogy járjunk rendesen az előadásokra, jegyzeteljünk, tanuljunk szorgalmasan, készüljünk a zárthelyi dolgozatokra. Jelenleg is tanítok egyetemeken, főiskolákon, és azt hiszem, ma is jól jönne a frissen bekerült elsősöknek az ehhez hasonló emberi segítőkészség. A légkör azonban most távolságtartóbb és ridegebb, mint régebben volt. Jó szívvel emlékezem a professzorokra is. Az államjogot tanító Kovács István akadémikusra, aki rendkívül szellemes, eredeti előadásokat tartott, a római jog professzorára, Pólay Elemérre, valamint Martonyi Jánosra, aki az államigazgatási jogot tanította és óriási nemzetközi tájékozottsággal bírt. Folytathatnám a sort Antalffy György professzorral, akivel később szoros kapcsolatba kerültem, majdnem húsz évig dolgoztunk együtt az állam- és jogelméleti tanszéken, s atyai támogatómnak éreztem. Aztán ott volt Kemenes Béla, Fonyó Antal, vagy Horváth Róbert, a statisztikai tanszék vezetője, aki hihetetlen történeteket szőtt bele az előadásaiba. Most utólag érzem, milyen sokat számít, hogy kikkel találkozunk a katedrán a hallgatók, mert azok gondolkodása végigkíséri egész életüket és szakmai pályafutásukat. Őszintén örülök, hogy ilyen nagyszerű emberektől tanulhattam.

– *Tudna említeni olyanokat, akikkel az egyetemi padsorokban együtt ült, és akik később a közélet ismert szereplőivé váltak?*

– Ez a generáció a hatvanas éveikhez közelít, és mindenki elért szakmai pályájának csúcsához. Az egykori évfolyamtársaim közül megemlíthetem Kasza Ferencet, a Csongrád Megyei Bíróság elnökhelyettesét, aki most az ítélőtábla elnökhelyetteseként folytatja munkáját. Czúcz Ottó alkotmánybíróval is együtt jártam egyetemre, mint ahogyan Konkoly Csabával, aki helyettes államtitkár volt, az 1997-es

igazságszolgáltatási reform végrehajtója.

– *A diploma megszerzése után hol próbált érvényesülni?*

– Az egyetemi éveim alatt a Békés megyei tanácsal volt társadalmi szerződésem. Abban az időben óriási léptékben folyt az esti-levelező jogászképzés, mert a közigazgatásban és más területeken is nagy hiány volt fiatal jogászokból, és a különböző munkahelyek ilyen szerződésekkel biztosították szakember-szükségleteiket. Amikor azonban diplomát szereztem, az egyetemen belül több tanszéken is állást kínáltak nekem, s végül az „Állam- és jogelméleti tanszék”-en kötöttem ki. Ezt követően végigiártam a szokásos egyetemi számlélért. 1987-ben kaptam docensi kinevezést, egy év múlva dékánná neveztek ki a jogi karon.

– *Milyen szakmai, tudományos témába ásta bele magát az oktatás mellett?*

– Az állam és a nemzet probléma-körével kezdtem foglalkozni. A *Tiszta*ban például a nemzetiségi jogok akkori magyarországi helyzetéről jelent meg publikációm, és a szakdolgozatom is hasonló témában született: a második világháború utáni magyar-csehszlovák lakosságcsere hátterét vizsgáltam. Később az érdeklődésem a fejlődő országok problémái felé fordult. Az 1960-as évek második felétől ezek az államok, az úgynevezett harmadik világ érdekes elméleti kérdéseket vetett fel, például azt, hogyan alakul ott az állami és jogi berendezkedés. 1983-ban Moszkvába, az ottani akadémiaira is kijutottam, ahol szintén ezzel a témával foglalkoztam. A disszertációm is ebből írtam, és későbbi publikációimban is az afrikai termelési mód kialakulását tanulmányoztam.

– *Több mint fél évszázados egy politikailag izgalmas időszakra, a rendszerváltást közvetlenül megelőző évekre esett. A jogi kar vezetőjeként mit érzett az akkori felpetzdülő politikai folyamatból?*

– Akkor már olyan változások indultak

el a társadalomban, amelyek felszínre is törtek, vagyis az átalakulás nem ért váratlanul. Azt azonban nem lehetett előre látni, hogy ez a folyamat milyen intenzíven zajlik majd. Azt érzékeltük, hogy nagymértékű minőségi változás indul meg a társadalom politikai szerkezetében, aminek persze voltak előzményei, amelyek az állam- és jogtudományokra is hatottak. Ilyen jelzés volt például az, hogy az összehasonlító módszer nagy teret kapott az 1970-es évek második felétől, és nálunk is kiadták a nyugat-európai alkotmányokat. Ezek segítségével pedig össze lehetett vetni a különböző politikai rendszereket. Az 1980-as évek második felétől a szakmai fórumokon nyíltan szó esett az egyesülési és gyülekezési törvény előkészítéséről, a választási rendszer reformjáról. Ezeknek az előzményeknek a tükrében tehát a változási törekvések világosan látszottak, csupán azt nem lehetett előre tudni, hogy az átalakulás milyen politikai feltételek között megy végbe. Hála istennek, minden politikai erő arra törekedett, hogy a rendszerváltás békés úton, jogilag szabályozott formában történjen.

– *Ön mikor került közel a politikához?*

– Fiatal koromtól kezdve aktívan politizáltam. Az egyetemen vezető pozíciókat töltöttem be a kari KISZ-ben. Sok évfolyamtársammal együtt úgy éreztük, fontos, hogy belépjünk az MSZMP-be, de egyáltalán nem karrierszempontok miatt. Ebben az időszakban sok tapasztalatot szereztem, amit később hasznosítani tudtam. 1988 decemberében választottak meg a Csongrád megyei pártbizottság első titkárának, és azóta állandóan jelen vagyok a politikai életben, persze változó feladatokkal. Abban szerencsém volt, hogy a politikai szerepvállaláson túl mindig vissza tudtam kanyarodni a szakmai gyökerekhez, és elsősorban szakpolitikusként váltam ismertté.

1990 és 1994 között a harminchárom tagú szocialista frakció képviselőjeként nagy jelentőségű törvényekről kellett véleményt mondanom, országos vitákban szólaltam fel, és ennek következményeként az 1994-98-as kormányzati ciklusban engem bíztak meg az igazságügyi tárca irányításával.

– *Eközben mindvégig oktatott?*

– Nem, 1990-ig tanítottam, majd hosszú szünet következett, és 1999-ben tértem vissza újra a katedrára, aminek nagyon örülök. Jelenleg több intézményben is tanítok.

– *Az 1994-es kormányalakításnál csak az ön neve merült fel az igazságügyi tárca várományosaként, vagy másoké is?*

– Nem számítottam miniszteri posztra. Horn Gyula akkor Kulcsár Kálmánra, a rendszerváltás közjogi feltételeinek megteremtésében komoly szerepet játszó korábbi igazságügy-miniszterre gondolt, az ő személyének azonban nem volt egyértelmű a támogatottsága sem az SZDSZ, sem a szocialisták körében. Néhány héttel a kormányalakítás előtt én még a honvédelmi tárca irányítására készültem, és csak az utolsó pillanatban kért fel Horn Gyula az Igazságügyi Minisztérium vezetésére.

– *Miniszterként milyen eredményeket sikerült elérnie?*

– Fontos feladat volt a bírósági szervezeti rendszer átalakítása, igazgatási és pénzügyi függetlenítése a kormányzati hatalomtól. Hosszas előkészítés után 1997-ben eljutottunk oda, hogy egyszerre kilenc törvényből álló csomagot terjesztettünk be az országgyűlés elé az igazságszolgáltatási reform jegyében. Ezt kiegészítették az ügyvédségről, a cégbíróságokról, a cégnyilvántartásról szóló új törvények.

– *Parlamenti képviselőként időközben az európai integrációs ügyekkel is kapcsolatba került...*

– Igen, tagja lettem az országgyűlés 1992-ben megalakult európai integrációs bizottságának és miniszterként is

sokat foglalkoztam a jogharmonizáció feladataival. Kerestem az alkalmakat arra, hogy nemzetközi tapasztalatokra tehessek szert, miniszterként 27 európai kollégámat fogadtam Magyarországon, és én is sok külföldi szakmai tanácskozáson vettem részt, hogy minél jobban megismerjem az Európai Uniót. 1998 és 2002 között is tagja voltam az európai integrációs bizottságnak az alkotmányügyi bizottság mellett, egy évvel ezelőtt pedig, amikor megalakult az EU jövőjével foglalkozó konvent, az ellenzék képviselőitében engem delegáltak ebbe a testületbe.

– *A tavalyi kormányalakítás idején felmerült, hogy ismét megkapja feladatként az igazságügyi tárca irányítását?*

– 2001-ben megbíztak a szocialista párt igazságszolgáltatási, jogalkotási programját kidolgozó kabinet vezetésével, és reméltem, hogy be tudom fejezni azt a munkát, amit 1994-ben elkezdtem. Medgyessy Péter azonban mást választott ki erre a feladatra, rám pedig az alkotmány- és igazságügyi bizottság munkájának irányítását bízták.

– *Milyen szerepet játszik ez a bizottság a törvényalkotási folyamatban?*

– Ez a testület a parlament motorja. Minden törvényt, amelyről a képviselők a plenáris üléseken vitáznak és szavaznak, az alkotmány- és igazságügyi bizottság készít elő. Sokkal többet ülésezünk, mint a többi parlamenti bizottság, ugyanis a mi munkánktól függ, hogy az országgyűlés működése folyamatos legyen.

– *Ha munkájától el tud szakadni, mivel tölti legszívesebben az idejét?*

– Időnként elmegyek futballmeccsre a Megyeri útra, az UTE-pályára, bár ezzel mostanában nem szoktam dicsekedni. Korábban többet jártam kirándulni, most inkább az uszoda és az olvasás jelent kikapcsolódást. Nyáron pedig hazamegyek a családdal Szegedre.

Hegedűs Szabolcs

A nyelvi pontosságról

Amikor a Szerkesztő egy sűrűn gépelt oldalnyi anyagot kért tőlem, világossá vált, hogy itt valóban meghatározók a terjedelmi korlátok. Úgy gondolom, hogy talán éppen emiatt csupán néhány terminológiai problémára tudom föl hívni a figyelmet.

Hallgató: Az egyetemeken és a főiskolákon hallgatók képzése folyik, még akkor is, ha sok oktató kollegina és kollega – sőt, *horribile dictu*, még rendszerint maga az oktatási miniszter is! – diákoknak nevezi őket. (Pedig elegendő lenne csupán a felsőoktatásról szóló törvényt átfutni, ha máshonnan nem, abból is egyértelműen kitűnik, hogy szabályai a hallgatók jogállására vonatkoznak. Ez még akkor is igaz, ha a hallgatók diák-hitelt vehetnek fel...) A diákok a középiskolában tanulnak, az általános iskolában pedig tanulók vagy kisdíákok koptatják a padokat.

Törvénytervezet - törvényjavaslat: Egy készülő törvény szövege mindaddig, amíg be nem nyújtják azt a házelnöknek, tervezet, azt követően pedig javaslat. Az országgyűlési üléseken tehát a képviselők mindig törvényjavaslatot tárgyalnak/vitatnak, még akkor is, ha minduntalan törvénytervezetet emlegetnek. Bizonyára arra emlékeznek, hogy középiskolában azt hallották: akkor szép a fogalmazás, ha kerülnek a szóismétléseket. Nos, ők szorgalmasan cserélgetik is az említett kifejezéseket, mert nem tudják, hogy az általuk felváltva használt szavak nem szinonimák. Elismerem, ez valóban

nem túl jelentős probléma, ám szakmailag akkor is pontatlan...

Törvényhozás - törvénykezés: Ez talán az előbbinél némiképp súlyosabb tévesztés. Törvényhozás az a parlamenti tevékenység, amelynek során a képviselők egy jogszabályt, törvényt fogadnak el. Ennek értelmében ismert a hatalmi ágak elválasztása kapcsán is a „törvényhozó” (végrehajtó stb.) hatalom. A törvénykezés viszont bíraskodást, a bíróságok által végzett igazságszolgáltatást jelenti. (A törvénykezési szünetben pl. nyáron a bíróságokon nem folytatódnak a perek, nem születnek ítéletek stb.) *Summa summarum:* a törvényhozás a parlamentben, a törvénykezés a bíróságokon folyik.

„Engedélyezett tüntetés”: Ez a legsúlyosabb, a probléma érdemét is érintő nyelvhasználati hiba. Közismert, hogy a gyülekezés illetve a demonstráció (tüntetés) alkotmányos alapjog, ennél fogva ez nem függhet semmiféle hatóság, szerv engedélyétől, elnéző vagy megértő nagylelkűségétől. Az erre vonatkozó törvényi rendelkezés sem azt

tartalmazza, hogy tüntetésre a rendőrségtől „engedélyt kell kérni”, hanem azt, hogy a tervezett demonstrációt „be kell jelenteni”. (A jogász számára a bejelentés és a kérelem közötti különbséget talán nem kell magyarázni!). Az, hogy a joghoz nem értő újságírók nem érzékelik a különbséget, baj ugyan, de talán még elnézhető nekik. Az viszont, hogy politikusok, magas beosztású rendőrök, gyakran miniszterek stb. minduntalan „engedélyezett” tüntetésről beszélnek, már több, mint nyelvi slendriánság. Olykor riasztó, mert ilyeneket hallva néha az az érzése támad az embernek, hogy maguk is azt hiszik, hogy engedélyük nélkül tilos a demonstráció. Óriási tévedés, mert nem kell a tüntetéshez a rendőrség engedélye! Persze, azt jogszabályi felhatalmazás alapján előzetesen betilthatják, ha a törvényben foglalt feltételek fennállnak (mint pl. a népképviselői szervek vagy a bíróságok zavartalan működésének súlyos veszélyeztetése, illetőleg a közlekedés rendjének aránytalan sérelme). Az más kérdés, hogy „a közlekedés rendjének aránytalan

sérelme” olyan „gumifogalom”, amelynek kényszerű alkalmazása miatt szegény rendőrség soha nem kerülheti el a nyers politikai gyanúsítgatást, még akkor sem, ha e szabályozásról nem ő tehet.

Hogy a közlekedés rendjének aránytalan sérelme ne következzen be a tüntetések miatt, ráadásul a balesetek száma is jelentősen csökkenjen, teszek egy szerény (ámde nem komoly!) javaslatot. Statisztikai tény, hogy a gépjárművek által okozott, személyi sérüléssel járó baleseteknek csak töredéke történik a járdákon. Emiatt megfontolandó, hogy a gépjárművek közlekedését a járdákra kell terelni, ezzel az általuk okozott balesetek (lásd a statisztikát!) a minimálisra csökkennek. Ha viszont a gépjárművek a járdán száguldoznak, a széles úttest teljes felülete a tüntetők rendelkezésére áll, s immár a közlekedés rendjének sérelme nélkül. Ugye, e javaslatomért a rendőrség elnézi, ha gyorsan hajtok majd a járdán?

Dr. Tóth Károly
egyetemi docens

A hallgató az hallgató, nem pedig diák

**Beszélgetés dr. Heidrich Gáborral,
a Szegedi Ítéltábla elnökével**

Ítéltáblai gondolatok

Az 1890-ben decentralizált ítéltáblai intézmény 1950-től 1997-ig szunnyadt, mígnem egy 1997. évi alkotmánymódosítás (1997. évi LIX. tv.) az alkotmány 45. szakaszának (1) bekezdésébe felvette az ítéltáblákat, és az országgyűlés törvényt alkotott ezek felállításáról. Megszerveződött az Országos Igazságszolgáltatási Tanács (OIT) is, és elfogadták a bírósági szervezeti törvényeket. Sajnálatos módon politikai viták eredményeként a táblákról szóló törvény végrehajtását 1998-ban elhalasztották, s így 1999 helyett csak 2003. január 1-jén kezdhetette meg a működését az ország jelenleg három táblája (Budapest, Pécs, Szeged). Ítélező tevékenységet 2003. július 1-jétől fejtenek ki.

2005-től további táblák létesülnek Debrecenben és Győrött. A kollégiumvezetők, a tanácselnökök és a bírák kinevezése azonban jelenleg is folyamatban van, s ezen alkalomból kérdeztük meg az újjászületett Szegedi Ítéltábla elnökét a szervezés és a majdani működés egyes kérdéseiről. Dr. Heidrich Gábor elnök úrral Antal Tamás beszélgetett.

– Hol tart az ítéltábla jelenlegi szervezése, a személyi állomány megválasztása és a kinevezések rendje, a bírák kiválogatása?

– Jelenleg van egy hatályos törvény, amely szabályozza, hogy 2003. január 1-jétől felállt három ítéltábla a fővárosban, Szegeden és Pécsen, és ezek a táblák a tényleges működést július 1-

jétől kezdik meg. Ennek az a lényege – mi úgy fordítottuk le a törvényi szabályozást, mert egy kissé pontatlan a törvény szövege –, hogy július 1-jétől tárgyalnak ezek a bíróságok, és július 1-jétől hozunk érdemi határozatokat. Természetesen az igazgatási természetű működést mind a három tábla január 1-jétől megkezdte. Ha ez nem így lenne, akkor nem is tudnánk megszerveződni. Most tehát van egy hatályos törvény, amely úgy gondolom, hosszabb életű lesz, mint az 1997. évi törvény. Az először állította fel a táblákat, egyébként hasonló logikával, mert először akkor is három tábla kezdte volna meg a működését 1999. január 1-jétől, majd később még két tábla. Most is ugyanaz a helyzet, a debreceni és a győri ítéltábla 2004. június 1-jén áll majd fel és 2005. január elsején kezd meg a működését. Remélem, hogy a szervezés, amit a szegedi táblával kapcsolatban végrehajtottunk, egy időtálló tevékenységnek fog bizonyulni. Az első lépés az volt, hogy az Országos Igazságszolgáltatási Tanács kinevezte az ítéltábla elnökét január 1-jei hatállyal, aki néhány dolgozóval együtt hivatalba lépett. Én akkor kerültem át a táblához, és egészen pontosan hat dolgozót neveztem ki január 1-jétől. Fontos feladat volt, hogy a működés alapjait jelentő ítéltáblai gazdasági hivatalt kellett létrehozni; ez két munkatárssal sikerült is; a gazdasági hivatali osztályvezető meg egy másik munkatárs kezdte meg a működését. Mindazokat a gazdasági tevékenységet elvégeztük, amelyek alapján mondhatjuk azt, hogy ma már egy önálló jogi személyiségű

költségvetési szervként működhetünk. Sok mindent el kellett intézni; a Kincstári Vagyongazgatóságtól az államkincstáron keresztül mindenféle gazdasági szerződést kellett kötni, hogy működni tudjunk. Azon kívül elkezdtem építgetni a személyi állományt is; most már kilenc dolgozója van a Szegedi Ítéltáblának, van már kinevezett elnökhelyettese – március 1-jén kezdte meg a tényleges működését –, van már az OIT által kinevezett két kollégiumvezetőnk, akik április 1-jével kezdik meg tényleges munkájukat; mindhárom munkatársunk a Csongrád Megyei Bíróságról került át a Szegedi Ítéltáblára. Folyamatban áll a tanácselnökök és a bírák kinevezése, lényegében már eldőlt, ki lesz az az öt tanácselnök, aki május 1-jétől kezd meg munkáját, és március első napjaiban dőlt el, hogy ki lesz az a tizenkét bíró, aki szintén akkor kezd meg munkáját. A tanácselnökök kinevezését és a bírák ítéltáblai bírói beosztását már a tábla elnöke állapítja meg azzal, hogy a szervezeti és a jogállásról szóló törvények alapján az ország összes kollégiumvezetője egy kollégiumvezetői értekezleten – külön büntetőben és polgáriban is véleményt nyilvánít róluk,

és végül az általam elfogadottakat az OIT helyezi át a Szegedi Ítéltáblára. Lényegében a bírói kar, amely Szegeden 21 személyt jelent, 2003. május 1-jétől megkezdje a működését. Ez azt jelenti, hogy büntető ügyszakban két négy személyből álló tanács fog működni (egy elnök és három ítélő bíró), és három polgári tanács, ahol három bíróból áll egy tanács. Várhatóan március 1-jétől megindulnak a táblák irányába azok az ügyek, amelyek elintézése a táblák feladata lesz. Hogy ezek milyen ügyek, arra a büntető és polgári eljárási törvények tartalmaznak rendelkezéseket.

– *Várhatóan mennyi ügyhatalékokat jelent ez? Száztíz évvel ezelőtt ezres nagyságrendű volt a Budapesti Ítéltábla restanciája.*

– Ilyenkor csak becslésekre hagyatkozhatunk, de az bizonyos, hogy büntetőből minden folyamatban lévő ügyet átvesz a tábla a Legfelsőbb Bíróságtól július 1-jéig. Csak olyan ügyeket tárgyal a Legfelsőbb Bíróság továbbra is, amelyek vonatkozásában hatályon kívül helyezés történt. Mi arra számítunk, hogy körülbelül 250 ügy jelenik meg nálunk az öt megyéből. Polgáriban több ügyre számítunk, ugyanis ott jelentős számú peren kívüli ügy is felhalmozódott, mivel a cégbíróságok mint megyei bíróságok által hozott határozatok jelenleg még a Legfelsőbb Bírósághoz fellebbezhetők. Ez a helyzet a csőd- és felszámolási ügyek tekintetében is. Polgáriban (civilisztika terén) talán kevesebb a fellebbezett ügyek száma, de onnan is több száz ügyet várunk. Július 1-jétől pedig érkeznek az immáron hozzánk fellebbezett ügyek.

– *Mikorra nevezik ki a teljes bírói és igazságügyi személyzetet?*

– Úgy gondolom, június 1-jére áll fel a teljes létszám. Összesen 41 igazságügyi alkalmazott lesz, közülük úgy harminccel fogunk dolgozni, amíg

ebben az épületben – a valamikori törvényszék palotájában (A. T.) – vagyunk. Ugyanis egy ideig, még egy évig, itt leszünk, az említett tisztviselők három légtérben fognak elhelyezkedni (polgári, büntető irodák, gazdasági hivatal), a bírák pedig olyan szobákban lesznek elhelyezve, ahol jelenleg egyedül van a bíró. Hozzám például már át is költözött dr. Kasza Ferenc elnök-helyettes úr. Megoldjuk a tárgyalótermek kérdését is a megyei és a városi bírósággal egyeztetve.

– *Milyen gazdasági háttérrel indul ez ítélőtábla működése útján?*

– Megfelelő gazdasági alapunk van, beruházásra is van pénzünk, amelyből minden olyan eszközt megveszünk, amely az új épületben a korszerű ítélkezéshez szükséges.

– *Története alatt a Szegedi Ítélőtábla már sok épületben székelt. 1891-ben a finanszírozási palotában, később a Dugonics téren, majd a mai SZTE Állam- és Jogtudományi Karának helyén működött. Hol lesz a tábla most elhelyezve?*

– 1998-ban vásárolta meg a magyar állam a Csongrád Megyei Bírósággal és az OIT-tal együttműködve a Széchenyi tér 7. szám alatti ingatlanrészt a takarékpénztári palotából (a Takaréktár utca és a Széchenyi tér sarka). Kezdetben a megyei bíróság volt a kezelő, s a kezelői jogokat most az ítélőtábla szerezte meg. Ennek az ingatlanrésznek a felújítása várhatóan július körül fog megkezdődni, már közel állunk az építési engedély megszerzéséhez, utána közbeszerzési pályázatot írunk ki a kivitelezésre; épp most készülnek a kiviteli tervek. A felújításhoz szükséges összeg rendelkezésre áll, s reméljük, hogy a munkálatok egy év alatt befejeződnek. Oda egyébként nem csak a Szegedi Ítélőtábla fog átköltözni – mivel tetőtér beépítés is történik, hanem a Csongrád Megyei Bíróság polgári (civilisztikai) ügyszaka is húsz bíróval, s átmegegyez

polgári iroda is. Megjegyzem, ez volt a feltétele annak, hogy a fellebbviteli főügyészség is elhelyezhető legyen, mivel az nem költözik át, hanem a jelenlegi épületben lesz elhelyezve azon bíróság helyére, amely innen távozni fog.

– *Kérem, elnök úr, meséljen a pályaképéről, az életútjáról!*

– Én egyszerű embernek tartom magam. Heves megyei születésű vagyok, egy kis sváb faluban, Kompolt községben születtem, ott lakik a rokonságom. Onnan Borsod megyébe költöztünk. Édesapám állattenyésztő agronómus ember volt, különböző szövetkezetekben dolgozott, egyébként négyen vagyunk testvérek. A középiskolát Mezőkövesden végeztem, mivel akkor éppen ott laktunk, majd bölcsészkarra kerültem 1963 és 1968 között a Kossuth Lajos Tudományegyetemre, Debrecen-be; ott magyar történelem szakon végeztem. Közben különböző csapatokban labdarúgóként sportoltam, Debrecenben a DEAC-ban, és büszkén mondanám, hogy gimnazista koromban tagja voltam három alkalommal a magyar ifjúsági válogatottnak is. Debrecenből Szolnokra kerültem, ahol tanítottam és sportoltam, majd 1972-ben jöttem családommal Szegedre. Ekkor úgy döntöttem, hogy beiratkozom a jogi karra, és így 1973-tól 1979-ig esti tagozaton végeztem el a jogot. Ezalatt az algyőői kőolaj- és földgáztermelő vállalatnál dolgoztam, mint tanár ember oktatási előadó voltam, mígnem 1977-ben a megyei bíróságra kerültem, akkor alakult meg a felnőtt utógondozói (pártfogói) rendszer, s ekkor a megyei bíróság hivatásos pártfogója lettem, és szabadságvesztésből szabadult személyek utógondozásával foglalkoztam. 1979-ben befejeztem az egyetemet, és bekapcsolódtam a bírósági fogalmazói képzésbe. Így bírák melletti fogalmazó is voltam. 1984-ben

szakvizsgáztam, 1985. január 1-jétől pedig bírói kinevezést nyertem, s utána a Szegedi Városi Bíróság polgári ügyszakában ítélkeztem hét évig, mígnem 1992-ben megpályáztam a Csongrád Megyei Bíróság elnöki tisztét, és ki is neveztek a megyei bíróság elnökévé 1992. április 1-jétől. Öt évre szólt a kinevezés, ezért 1997-ben újra pályázni kellett, s akkor is kineveztek, majd 2002-ben ismét. Tulajdonképpen háromszor neveztek ki elnökké. Minden alkalommal a megye összbírói értekezlete véleményt nyilvánított, és mind a három alkalommal 70% feletti támogatottságot kaptam. Ennek nagyon örültem. Most pedig megpályáztam az ítélőtábla elnöki állását; egyébként ide 1998-ban nem pályáztam. A megyei elnökök értekezletén pedig 18 szavazatból teljes támogatást kaptam. Az OIT is nagy támogatással nevezett ki. Egyébként családom van, két családos gyermekem és négy fiú unokám van.

– *A múlt után beszéljessünk a jövőről, ami nem lehet más, mint az európai uniós csatlakozás. A magyar bírói kar milyen felkészítésen vesz részt az uniós joganyag megismerése végett?*

– Az Országos Igazságszolgáltatási Tanács már évek óta folytatja a felkészítést részben nagy számú külföldi utakkal az igazgatásban és a bíraskodásban résztvevők számára, részben pedig úgy, hogy belföldi képzéseket hajtott végre. Minden magyar bíró két-három hetes képzésben vett részt. Azon kívül a megyénkben is zajlik az uniós képzés; létrehozták a nemzeti trainer intézményét, ahonnan a végzetek – nemzeti trainerek – kikerülve folytatják az oktatást. Meghatározott rend szerint mennek el a bírák a továbbképzési centrumba. A felkészítés részben magyar pénzből, részben PHARE támogatással folyik.

– *Az Európa Tanács Emberi Jogi Bírósága több ízben kifogásolta a magyar büntető és*

polgári eljárások időtartamát, azok hosszadalmasságát. Az új bírói struktúra miben tud változtatni ezen a problémán?

– Az ésszerű határidőn belül való elintézés problémája egy rendkívül bonyolult és összetett kérdés. Ahogy én tudom, a Strassbourgban Magyarországgal kapcsolatban folyó ügyek száma száz alatt van, ami viszonylag kis számot jelent. Másrészt ismerve az angol, francia gyakorlatot, nem gyorsabbak az eljárások külföldön sem. Én nem hiszem, hogy nekünk nagyon szégyenkezni kellene az ügyek elhúzódása miatt. Attól, hogy az Unió tagjai leszünk, még nem lehet elsietni az ügyeket. Véleményem szerint megfelelünk az időszerűség szempontjából az uniós átlagnak – ebben biztos vagyok.

– *A bíróságok és az egyetemek közti viszonyt tekintve, az egyetemi jogászképzéssel milyen kapcsolatban áll most a bírói kar?*

– Ez a kapcsolat jelenleg arra szorítkozik, hogy számos bíró oktat ma a Szegedi Tudományegyetemen. Ezen a jövőben javítani kellene, s e végből már folytattam is tárgyalásokat dr. Szabó Imre dékán úrral. Egyébként egy intézményesített szakmai kapcsolat a bíróságok és az egyetemek között nincs. Ezen feltétlenül lehetne változtatni. Én tíz év óta egyetemi oktatót kollégiumi értekezleten ritkán láttam, és ez persze fordítva is igaz. De pozitív példa, hogy érkezett meghívás dr. Pokol Béla professzor úrtól egy konferenciára a bírói függetlenséggel kapcsolatban, vagy tavaly novemberben a Nemzetközi Jogi Tanszékkal együtt a Csongrád Megyei Bíróság – akkor még én voltam az elnök – rendezett egy közösségi joggal kapcsolatos nemzetközi konferenciát, s egy angol alapítvány képviselői tartottak itt előadást. Ezt a pozitív példát a jövőben is szeretném folytatni.

Dr. Antal Tamás
Ph.D hallgató

A Római jogi Tanszék hangsúlyt fektet a külkapcsolatokra

Az oktatás internacionalizálásáért

A Római jogi Tanszék kiterjedt nemzetközi kapcsolatrendszerrel, jól működő oktatási csere-programmal rendelkezik, melyekről dr. Jakab Éva tanszékvezető professzorasszonyt kérdeztük.

– A jogi karon a Római jogi Tanszéknek van a legnagyobb nemzetközi kapcsolatrendszere. Hogyan építették ki a külföldi társintézetekkel az együttműködést?

– A külföldi kapcsolatépítésre mindig nagy hangsúlyt fektettünk, hiszen a történeti tárgyaknak a többi jogi tárggyal szemben előnye, hogy nem lehet kizárólag nemzeti keretek között művelni. Az együttműködések kialakításában nagy segítségünkre voltak a pályázatok. A TEMPUS nemzetközi pályázata jóvoltából 15-16 évvel ezelőtt a magyarországi római jogi/jogtörténeti tanszékek hallgatói közösen vehettek részt egy müncheni szemináriumon. A következő nagyobb állomás 1996-ban a CÉÉPUS Közép-Európára irányuló nemzetközi együttműködése volt. A közép-európai egyetemek közül akkoriban a pozsonyi, a ljubjanai és a szegedi vett részt benne, hallgatónk közül többen utazhattak Grazba egy szemeszterre. Ekkoriban indultak a nyári iskolák is, amiket évente megismétlünk. Mindig megrendezzük, holott általában erre már nem kapunk támogatást. A költségeket és a kirándulópénzt magunk „gazdálkodjuk” ki, például a Szókratész

pályázaton az oktatóknak szánt összegeket fizetjük be a hallgatók szállásdíjaira.

– Mi adja a legnagyobb hajtóerőt és segítséget a nemzetközi kapcsolatépítésben?

– Amióta Magyarország EU-tagjelölt a többi jelölt országhoz hasonlóan, bekapcsolódhattunk az uniós országok közötti oktatási, kulturális együttműködésbe. Vagyis a politikai belépést megelőzi az oktatási és kulturális terület átjárhatóvá tétele. A Szókratész-Erasmus program célja, hogy internacionalizálja az oktatást. Ebben a munkában már 4-5 éve mi is tevékenyen részt veszünk.

– A római jogi tanszéknek milyen pluszfeladatokat jelent majd az EU-tagság?

– Fontos, hogy Európa egységesülése

után olyan hallgatókat képezzünk, akik több ország egyetemén tanulnak: elsajátítanak egy idegen, szakmai nyelvet, megismerik egy másik ország oktatási rendszerét, kulturális hatások érik őket, ezáltal nyitottabbakká és érdeklődőbbekké válnak más országok hagyományai és értékei iránt. Az így megszerzett diploma kaphat nemzetközi jelleget, melynek nagy hasznát vehetik a fiatalok az EU-ban.

– *Az EU-kapcsolódási program keretében mely ország egyetemeivel sikerült már kialakítani a kapcsolatokat?*

– Örömmel mondhatom, hogy igen sok intézménnyel már kiépítettük a kapcsolatot. Az olaszok közül a milánói és veronai, az osztrákok közül a bécsi, a grazi és a salzburgi, a németek közül pedig a bonni, a mainzi, a müncheni és a tübingeni egyetemmel. Ezenkívül még a barcelonai egyetemmel is együttműködünk. Az említett intézmények mindannyian bekapcsolódtak a nyári iskolarendszerünkbe. A hallgatókkal évente tartunk egy tömbösített, összevont római jogi szemináriumot, amit tavaly éppen Szegeden rendeztünk meg, az idén talán Belgrádba megyünk.

– *Az intézmények között hogyan zajlik a csereprogram?*

– Sajnos még a teljes kölcsönösségnek nyelvi akadályai vannak. Többnyire külföldi vendégoktatók jönnek Szegedre, az előadásait fordítjuk a hallgatóknak, alkalmanként pedig a szegedi oktatók utaznak külföldre

előadást tartani. A külföldi hallgatóknak még nem tudunk idegen nyelvű előadásokat ajánlani, ennek komoly pénzügyi okai vannak. A közeljövőben azért várható egy grazi diák, ő ugyanis magyarul szeretne megtanulni. A tanszékről egyre több hallgató vesz részt a csereprogramban, míg 1996-97-ben 3-4, addig napjainkban 8-10 diákunk utazhat egy szemeszterre valamelyik társintézménybe.

– *Milyenek a hallgatói visszajelzések?*

– Nagyon elégedettek, mindig hatalmas élmény számukra, hogy egy másik ország egyetemén tanulhatnak, új barátokat ismerhetnek meg. Sajnos az ösztöndíj nem túl magas, alig több mint kétszáz eurót kapnak alapjuttatásként, amit néhányuknak ki kell egészítenie. A Szókratész alapelve szerint ez az összeg csak kiegészítés, a költségekből önrészt kell vállalnia mindenkinek. Ennek ellenére egyre többen érdeklődnek iránta.

– *Mi ebben a munkában a legszebb?*

– Ugyan rengeteg munkával jár, de az a plusz, amit az alapképzésen kívül így adhatunk a hallgatóinknak, mindent kárpótol. Ma már a jogi egyetemen is tömegképzés folyik, háromszázas évfolyam ül be egy-egy előadásra. Ilyen hatalmas létszám mellett az oktatók nem tudják elérni a jól tanuló diákokat, pedig 10-20 százalékuk kiváló képességű. Minden lehetőséget kihasználunk, hogy nagyobb teljesítményre ösztönözzük őket, hogy megtanulják a lehetőségeiket jobban kihasználni.

Borsodi Zoltán a Szegedi Tudományegyetem Állami- és Jogtudományi Karának ötödéves hallgatója a Szókratész-Erasmus együttműködés keretében 2000 őszén félévet töltött a grazi egyetemen, ahol római jogtörténetet tanult és tovább csiszolta német nyelvtudását. A kinti oktatásról, a vizsgákról és a kollégiumi életéről most is szívesen beszélt.

Borsodi Zoltán még most, két évvel később is minden szemeszter elején vagy végén végiglátogatja grazi barátait: tartja a kapcsolatot, ünnepekkor pedig Európa számos országába elküldi üdvözlétét képeslapon, e-mailen vagy SMS-ben. A határokon átnyúló kapcsolatok ápolását ugyanis nagy becsben tartja, tudja, nem minden évfolyamtársának adatik meg, hogy

Borsodi Zoltán és egy grazi emlék

ennyi külföldi barátja lehessen. A Szegedi Tudományegyetem Állami- és Jogtudományi Karának most ötödéves hallgatója a Szókratész-Erasmus együttműködés keretében 2000 őszén fél évet töltött a grazi egyetemen, ahol római jogtörténetet tanult és természetesen tovább csiszolta német nyelvtudását. Közben itthoni tanulmányait sem hanyagolta el, egyéni tanrend alapján Szegeden is mindenből levizsgázott. Római jogból például még az első évfolyamon, így adódott a kérdés: mitől más a grazi római jogtörténeti óra és vizsga, mint a szegedi?

Lényegesen eltérő, ugyanis míg nálunk az elméletre, addig ott a gyakorlatra helyezik a hangsúlyt és esetmegoldások alapján kap jegyet a hallgató – magyarázza a különbséget a szegedi diák. Grazban a hallgatók bevizsgázhatják a törvénykönyvet a vizsgára, nálunk viszont az egész tananyagot átfogóan meg kell tanulni, fejből kell tudni az egész törvénykönyvet. Míg Ausztriában majdnem minden órán tesztet íratnak a diákokkal, addig a

szegedi egyetemen évközben jóformán nincs számonkérés. A grazi mérsékelt leterheltségre jellemző, hogy a jog mellett még két nyelvszakot is elvégeznek a diákok, a miénkhez képest életük, anyagi helyzetük jobb és nyugodtabb, lazább az oktatás és vizsgáztatás légköre. A szegedi diák tapasztalata szerint ugyan az ottani egyetemet könnyebb elvégezni, azonban a szegedi joghallgatók lényegesen nagyobb és alaposabb tudásanyagot kapnak az évek alatt.

A grazi egyetemen nincs felvételi – részletezi tovább Borsodi Zoltán, aki beszámolt arról is, hogy kint tartózkodása idején egy nyolcvanéves magyar bácsi is beült a joghallgatók közé, mondván: eredetileg a görög szakot kezdte el, de mivel egyik vizsgája nem sikerült, hobbiból ide pártolt. A nemesi származású idős úr az 1956-os forradalom idején hagyta el hazáját, a szegedi diák elbeszéléséből ítélve: a történet mindennapos. Szintén idős barátja vele tartott az egyetemre.

E kedves páros mellett Európa számos országából, Görögországból,

Hollandiából, Olaszországból, Horvátországból, Bosznia-Hercegovinából, Csehországból, Nagy-Britanniából, Lengyelországból és Szlovéniából érkeztek közel háromszázan a diákok. A tanulás mellett mindegyiküknek fontos volt, hogy megismerjék egymás kultúráját és szokásait. Történelmi kérdésekben nemzeti megítéléstől függően sokat vitatkoztunk, azonban e disputák is csak a másik nemzet alaposabb megismerését célozták – állította Zoltán, aki e beszélgetések során sok barátra tett szert. Örömmel újságolta, hogy szabadidejükben sokat szórakoztak együtt, a külföldi diákok hetente több alkalommal összejöttek a technikailag jól felszerelt kollégiumban. A magyar diákoknak a kényelmes körülmények ellenére nehéz volt az anyagi helyzete, hiszen havonta 20-30 ezer forint támogatást kaptak, míg csak

a kollégiumi szállás többé, azaz 30-40 ezer, az albérlet pedig 80-100 ezer forintba került. Sokan a tanulmányok mellett kénytelenek voltak pluszmunkát vállalni. Érdekes módon, igen rövid ismeretség után, már közelebb éreztem magamhoz némelyik külföldi diáktársamat, mint egyes szegedi évfolyamtársaimat – mondta Zoltán, aki indoklásul hozzátette, olyan sokan vannak a szegedi évfolyamon, hogy többüknek évek múltán sem tudja a nevét. A szegedi diáknak bevallása szerint a féléves grazi szemeszter alatt a vilásképe megváltozott, toleránsabb és türelmesebb lett mások iránt. Graz nagyon szép és érdekes város – mondta búcsúzóul; ebben az évben Európa kultúrfővárosa lett, az utaznivágóknak remek kirándulóhely.

Lévay Gizella

Azért Szegeden sem rossz diáknak lenni

Táncolt, énekel, jótékonykodik...

Mindig mosolyog, és népszerű Szegeden. Dr. Magyarossy József egyike azon ügyvédeknek, akihez — a kiváló jogászokkal telített városban — sokan, és szívesen fordulnak.

Az Erdészeti Technikumban végzett, ahol — az oda járó tanulók lelkébe — mélyen elültetik a természet szeretetét. Ma is lelkesen visszajár az iskolába, tanítani, rendezvényekre, és gondozni az ottani oktatást segítő alapítványt.

A magyar-történelem felvételire Dr. Horváth István Károlyné készítette fel olyan sikerrel, ami nem csak a sikeres egyetemi bejutást hozta meg, hanem életre szólóan a két diszciplína elkötelezett szeretetét. Ma is minden évben rendez lakásán irodalmi esteket,

ahova legjobb barátait invitálja meg (egy-egy alkalommal csekély 25-30 főt). A történelem-szeretet biztos megnyilvánulása, hogy — főleg jogászokból verbuválódva — megalakították a 3-as Honvéd Hagyományörző Egyesületet, amely tevékenységébe számos középiskolást is bevonnak. Gondozzák a 48-as sírokat, és érdekes családtörténeti vonatkozás, hogy egy ausztráliai megkeresés kapcsán derült ki, hogy a szegedi temetőben gondozott sírhelyek egyikében saját rokona nyugszik...

1979-ben végzett a szegedi jogi karon. Évfolyamfelelősként a kötelező érdekvédelmi teendők mellett szakmai előadásokat szervezett a karon. Máig szívesen emlegeti a meghívottak közül Földes Vilmos professzor urat az Igazságügyi Orvostanról, vagy Kereszthy Bélát, aki a Megyei Főügyész volt ekkor.

Végzéskor már nők voltak, és egy gyereke is született. Szilberek professzor úrnak köszönhetően tudott ügyvédként elhelyezkedni, hiszen ekkor limitált volt a pálya, és nagyon nehéz volt az ügyvédi közösségekbe bejutni.

A zene és a tánc szeretete elválaszthatatlan kettősségben hatják át mai mindennapjait is, jogi tevékenysége mellett. Tíz évig versenyszerűen táncolt, középiskolás kora óta. Amikor abbahagyta a versenyzést, sem vált meg a versenytánctól. Folyamatos a nemzetközi táncversenyeken való részvétele, szervezője a magyarországi standard világbajnokságnak, a Pro Art Tánc-csoport tiszteletbeli elnöke, korábban elnöke. Kisebbik lánya — aki jelenleg ötödéves joghallgató — is versenyszerűen táncol.

Folyamatosan énekelt is. Iskolás korában kórusokban, aztán magánének tanulmányokba kezdett, énekes barátai segítségével. A zenét arra "használja föl", hogy játékonysági esteket szervezve neves előadókat nyer meg a segítő esteken való közreműködésre, amelyeken rendszeresen maga is fellép. A Szívsebészeti Klinika játékonysági estjeire Sass Sylviát, Cserhádi Zsuzsát invitálta meg.

Saját örömeire is rendez most már koncerteket, amelyek egyre sikeresebbek a városban. Marlene Dietrich estjén együtt énekeltek a csodálatos hangú Szilágyi Enikővel, és a közönség hosszan és tombolva ünnepelte őket. „Egy Streisand koncertért kimegyek Amerikába...” Meg is tette. Az ügyvédi irodája falán kedvencei: teniszező, filmrendező, politikus, énekes, költő, festő... Társaságukban szépíti meg a mindennapi ügyeket, maga, és ügyfelei számára egyaránt.

Rendszeresen felkarolja a fiatal tehetségeket. Máté Bence, a napokban világsikert aratott természetfotós, a 17 éves erdészeti tanuló kiállítását nyitotta meg, Matuska Tímea csodálatos hangú középiskolás (Deák Gimnázium) szerepléseit szervezte.

Közismert szoros baráti kapcsolata a kortárs magyar alkotóművészettel.

Rendszeresen nyit meg kiállításokat. A napokban a 8. Arany János Országos és Határon túli magyarok részére szervezett balladamondó verseny zsűrijében együtt bíraskodtak Gálfy György színművésszel, és meghívták a három év múlva tartandó következő versenyre is.

Mindezek mellett jelenleg könyvet ír, dolgozik egy helytörténeti tanulmányon, készíti egy énekes-sanzon CD-je anyagát, és készül Macskássy Izolda kiállításának megnyitására. Egyszer minden évben elutazik – feltöltődni – Erdélybe. A Szegedi Természetjáró Egyesület elnöke volt, jelenleg is aktív tagja. A Börzsönyben kialakítottak egy turista paradicsomot, amely most már a szegedi egylet tulajdona lett.

Kiegyensúlyozottsága, jókedve irigylésre méltó, amelyet valószínűleg e sokrétű életnek is köszönhet. Azt mondják, ma már nincsenek polihisztorok, és semmire sincs időnk... Pedig az élet csak ilyen teljességre törekvésben lehet gyönyörű és elviselhető. Magyarossy József másfél éve – Szentpéteri Csilla fiatal, világhírű zongoraművészünk első tanárától –, a közös baráttól, Katika nénitől most már zongoraleckéket is vesz...

Szondi Ildikó

A Pólay Elemér Alapítvány támogatói (2002)

Dél-magyarországi "MÉH" Rt.
Szabó Jenő vezérigazgató

Szegedi Környezetgazdálkodási Kht.
Szabó Ferenc ügyvezető igazgató

PRINTKER OFFICE LAND RT.
Dr. Varga Péter vezérigazgató

TISZA VOLÁN Rt.
Dr. Szeri István vezérigazgató

ZOLL-PLATZ Kft.
Dr. Csonka István igazgató

Jogi kari anekdoták

Örömmel jelenthetjük: megkezdtek a kari anekdotakincs összegyűjtését. Íme a feledéstől megmentett sziporkák első csokra.

• Az 1970-es években történt, hogy Pólay Elemér — aki még idősebb korában is tartott a politikusoktól — egyszer lélekszakadva sietett be a tanszékre, s látszott, hogy zavarban van, valaki csúnyán beszélhetett vele. Odalépett Molnár Imréhez, és megkérdezte:

— Imre, tudnál-e holnapig 200 forintot kölcsönadni? Ugyanis találkoztam a szakszervezeti titkárral, aki felróta, hogy nem fizettem be valamilyen bélyeget a szakszervezetnek, és csúnyán beszélt velem, hogy tudniillik kihúszom magam a szakszervezeti munkából, mellőzőm azt, és nem törődök velük.

Természetesen Molnár Imre készséggel kölcsönözött, mire Pólay professzor hozzátette:

— Egyébként is meg kell jegyeznem, hogy mióta az oroszok bejöttek Magyarországra, nem hordok nagyobb értéket magamnál!

• Az 1970-es években félévente nem csupán egy-két névnap ünnepség volt, hanem többet is tartottak. Ilyen névnapok alkalmával a Kar oktatóinak nagyobb része megjelent, és hosszan tartó évés-ivás közben beszélgettek jókedvűen. Jól tudták, hogy Both Ödön (Dönci bácsi), ha egy kicsit ivott, nem kötött csomót a nyelvére, hanem élesen támadta a politikába és a pártéletbe involválódott embereket. Voltak, akik direkt élvezték ezt. Az egyetem és a kar vezetői közül különösen Antalffy professzorral szeretett civódní. Replikáltak a vizsgáztatási módszerekről is, és Antalffy felróta Dönci bácsinak, hogy túl sok tényanyagot kérdez. Ehelyett inkább az összefüggéseket kellene megkérdezni. Both Ödön mérgesen

megállt, gondolkodott, s Antalffy azt hitte, már-már megfogta őt, amikor Dönci bácsi ezt felelte:

— Tudod Gyurikám, azt tudom erre mondani, hogy a nulla köbre emelve is nulla!

• Másik esetben Both Ödön vezetésével többen a Hágiban beszélgettek, s egyszer csak felhívták onnan Pólay professzort, hogy siessen át ő is. Az indokolás abban állott, hogy Dönci bácsi már eleget ivott ahhoz, hogy elmondja a véleményét. Mondták: „Döncitől ma este még sokat várunk!”

• A kari találkozók alkalmával nem egyszer élesen vitáztak egymással az oktatók. Baráti diskurzus volt ez, senki sem sértődött meg a másakra a dorgáló szavakért. Antalffy György különösen élen járt a vitákban. Egyszer ezért Pólay professzor a következőt mondta Antalffyról:

— Haj, de alkalmas lenne külügy-miniszternek! Mások embereket veszítenek össze, ő országokat tudna összeveszíteni!

• Máskor Antalffy ismét Both Ödönnel replikázott, s Dönci bácsi már nehezen viselte a beszélgetést, talán nem tudta, vagy inkább nem akarta követni Antalffy észjárását, s úgy nézett ki, hogy elmondta már minden poénját és sarokba szorul, de ekkor félig mérgesen így vágta ki magát:

— Tudod, Gyurikám, mi vagy te? Te nem Antalffy, hanem egy baromfi vagy!

Mire Antalffy professzor komolyan ekként szólt:

— Tudod, Döncikém, teljesen igazad van, de két “f” és “y”-nal!

• A szakszervezeti ülések igazából nem tunket jelentősnek a pártrendezvényekhez képest. Egy időben Elemér bácsit megválasztották szakszervezeti elnöknek, amiért ő nem lelkesedett túlságosan. Nem készült fel rájuk, az ülések inkább egy viccdélutánra,

hangulatos összerjövételre hasonlítottak. Ennek ellenére egyszer mégis nagyobb szakszervezeti rendezvényt szerveztek, amelyre számos pesti elvtárs is érkezett, azonban nem jött el sem a dékán, sem a dékánhelyettes, sőt a párttitkár sem. Pólay professzor kissé feszéjézve érezte magát emiatt, s félhangosan megjegyezte: „A tejfelszedők nincsenek itt?!” Ezt azonban valaki meghallotta, s elmondta a dékánnak. A dékán erre elment Pólayhoz, és kérdezte:

– Te, Elemér bátyám, engem tejfelszedőnek nézel?

Elemér bácsi kissé megijedt, és mondta:

– De hát én nem rád gondoltam...

- Nagy Károly még docens volt, amikor megtudta, hogy Hofszang Józsefnek hátsolvai vannak. Hofszang egyszer hozzá volt beosztva felvételi vizsgára, s Nagy Karcsi élcélődni is kezdett:

– Hallom, Hofi, hogy hátsolvaidd vannak.

Abban az időben az egyetemi oktatók még nem kerestek úgy, hogy ilyen lovakat tarthassanak (ma sem - a szerk.), ezért Hofszang tanár úr kissé meg is lepődött, és így szólt:

– Miért? A grófoknak lehetett, a vörösöknek nem?

- Egyszer névnap alkalmából Veres József professzor és Szabó Imre fogadott, hogy ki tud több fekvőtámaszt csinálni. Csatlakozott hozzájuk még valaki. Mivel Veres József köztudottan erős ember, ő kezdte a mutatványt, és be is mutatott negyvenöt fekvőtámaszt. Úgy gondolta, ez elegendő lesz a verseny megnyeréséhez, és abbahagyta. A másik versenyző harmincat csinált, harmadikként Szabó Imre akkor még fiatalember következett, de tizenkettő után befejezte, modván, többet nem bír. Erre Veres professzor mérges lett: kellett neki kezdeni a sort, így teljesen feleslegesen fárasztotta ki magát, hiszen elegendő lett volna csupán harminc-kettőt csinálni a győzelemhez.

- Fonyó Antal buntetőjogás professzor szeretett felszólalni a kari tanácsi üléseken, s ott mindig jobbnál jobb

megoldásokat ismertetett az adott problémával kapcsolatban. Elmondta, mit hogyan kellene csinálni, Dékán elvtárs, azaz egyszer elmondta volna, de Antalfy meguntta őt hallgatni, s az ebéd ideje is következett. Ezért a következőt mondta Fonyónak:

– Kedves Fonyó elvtárs! Nem kell kifejtened itt szóban, mert egyetértünk veled, inkább nyújtsd be az elgondolásaidat írásban!

Jól tudjuk, hogy tizenöt év alatt egyetlen javaslatot sem terjesztett be, mivel Tóni bácsi soha semmit nem vetett papírra!

- Antalfy György nem csak vitatkozó, hanem szolidáris ember is volt. Történt egyszer, valamikor még az ötvenes évek elején, hogy az egyik abszolutóriumot szerzett hallgatót az államvizsgái előtt a szüleivel együtt deportálták. Nem tudta így befejezni az egyetemet. Miután visszatérhetett, Budapesten hegesztőnek állt be, és kényszerűen a munkásosztályt erősítette. Azonban mégis szerette volna befejezni a tanulmányait, ezért beadta a jelentkezését Budapestre, ahol azonban a múltja miatt eleve elutasították. Pécsen ugyanígy járt. Szegedre is beadta a papírjait, azonban egy ideig választ nem kapott. Ekkor kiderült, hogy egy Szeged környéki ismerőse történetesen ismerte a dékánt, Antalfy professzort, mivel a jezsuitáknál, Kalocsán a padtársa volt. Együtt elmentek a dékánhoz, aki megismerte a volt osztálytársát, és beinvitálta őket. Hosszasan beszélgettek már, miután megkérdezte Antalfy, mi járatban. Előadták a tényállást, mire Antalfy kiszólt a kari titkárnak (Bérczi Imrének), hogy hozza be az elutasításokról készített tervezetet. Kiderült, hogy az említett hallgató is rajta volt. Utasította ezért Antalfy a hivatalt, hogy az illető úr kérvényét mégis fogadják el, annak ellenére, hogy „osztályidegen”. Ilyen sokszínű ember volt Antalfy: mindenkin igyekezett segíteni, és csak azt bántotta, aki őt is bántotta.

Gyűjtögette:

Antal Tamás

Molnár Imre professzortól

„Ha valaki mindent tud, az gyanús”

Aki ismeri a Tisza Volán Rt. vezérigazgatóját, dr. Szeri Istvánt, az nem csodálkozik azon: számára a jogi diploma megszerzése nem a végcél volt, hanem a startot jelentette. A jogi kar egykori diákjával tudásszomjról, nyughatatlanságról, nagy formátumú tanítókról és cégvezetésről beszélgettünk.

Becsülöm azokat, akik családi tradícióktól vezérelve, vagy önálló indíttatásból elszántan küzdenek, akik számára valóban hivatást, sőt életformát jelent a jogi pálya. Jőmagam azonban nem tartozom közéjük – kezd vallomással Szeri István. Jogot tanulni ugyanis más érzés úgy, ha az ember tehetséges ügyvédként, vagy tekintélyes bíróként látja jövőbeli önmagát, s megint más, mikor a jogi felvételit egyszerűen az indokolja: magyarból és történelemből viszonylag jó a tudás. Szeri István ugyan nem tervezte és nem is választotta a klasszikus jogi pályát, ám az egyetemi évek alatt útravaló gyanánt kincseket gyűjthetett jónéhány kiemelkedő formátumú tanártól. Máig szívesen emlékszik vissza, olyan karakteres, nagy tudású emberekre, mint Both, Fonyó, Kemenes, Martonyi, Nagy Károly, Kovács és Pólay professzorok, akik neve mára már fogalommmá vált a változatlanul magas színvonalat nyújtó szegedi jogászképzésben. 1976-ban katonaság után tanulni kezdő kiskunfélegyházi diák 1981-ben friss

diplomásként lépett ki a számára korántsem ismeretlen világba. Gyakorlatias hozzáállását bizo-nyítja, hogy a kollégiumi környezetet pár hét után albérletre cserélte, s bár a szabadság mindenekelőtt, mégis korán elkezdett dolgozni, pénzt keresni: az iskola másodévét már esti tagozaton folytatja. Szervezőkészsége, kíváncsisága és mint mondja, szerencséje 1977-ben a Tisza Volánhoz vitte: amolyan „egyetemista melósként” klubot vezetett, s erre máig büszke, hiszen akkor a *Jate klub* mellett a Voláné volt a legnevesebb ifjúsági szórakozóhely.

1981-től doktorként is marad a szeretett státuszban, amikor is felettesei felajánlottak számára képzettségéhez „méltóbb” állást, így lett a Volán jogi előadója. Gazdasági perekben való sikeres részvétele predesztinálja arra, a jogi diploma mellé szerezzen egy

közgazdaságit is. A tanulás mellett állandóságot jelentett életében a vállalat is, melyhez hosszú évek kötik, kezdve a könnyed klubélettől a fajsúlyosabb, rendszerváltás sürgette átalakulásig, a privatizációig és a piacgazdasági feltételekben való teljesítésig. Szeri István ma Szeged egyik legnagyobb, máig nyereséges cégét, a Tisza Volán Rt-t igazgatja sikerrel, s elnöke a Csongrád megyei Kereskedelmi és Iparkamarának. Jogi tanulmányai, melyek nagyban segítettek pályája szép ívét megrajzolni, az évek során kiegészültek a már említett közgazdász-diplomával, otthon van a marketing, s a vállalati menedzsment területén, s egyik kedvence, az Európai Unió jog kedvéért néhány éve visszaült az iskolapadba.

Hogy milyennek látja ma a jogászképzést és az egyetemről kikerülő

fiatalok helyzetét? Szeri István szerint régen is, most is számtalan a képzett jogász, különbséget köztük a különleges tudás tesz. Aki azt állítja magáról, hogy sok mindent tud, az gyanús – véli, hiszen oly mértékben specializálódott a jogi képzés és a szakma is, hogy ma már nincsenek polihisztorok. Egy vállalat jogi ügyének lebonyolításához például egyre gyakrabban bizonyul „kevésnek” egy jogász: csoportokban kell dolgozni, s a sikeres paragrafus-elemzéshez bizony nem ritkán a külső segítség is elkel. Persze a fiatalok számára általában nem a vállalati jogász státusz a legvonzóbb, így szerencse, hogy ma már jóval több és a pár évtizeddel ezelőttinél ígéretesebb egzisztenciával kecsegtető lehetőség közül választhatnak az ifjú doktorok. Persze ehhez is életünk végéig tanulni kell – vallja.

A talpon maradás és a siker sztorija

Tíz küzdelmes esztendő: rendszerváltás utáni magára hagyott gazdaság, éledező önállósodási törekvések, privatizáció, magas kamatú kölcsönök a piacgazdaságra való átállás áll a Szegedi Főszer Elektroprofil Kft. mögött. Az elmúlt évtized egyik helyi sikertörténete ezé a cégé, s első emberéé, Lakatos Jenőé.

Bár harminc éve a szerelőiparban tevékenykedik, Alig több, mint tíz esztendeje, 1992 elején kezdte meg működését szegedi székhelyű önálló társaságként a Főszer-Elektroprofil Kft. Ki hitte volna, hogy egy ma közel 1,7 milliárd forint árbevételű cég születése

nagyban függött attól, hogy a hódmezővásárhelyi városháza tornya a hetvenes években örökké lángot fogott? Pedig valahol ekkoriban kezdődött a cég története. A vásárhelyi városvezetés akkor kérte meg a Főszer-igazgatót, hogy ez a szakvállalat végezze el a vásárhelyi felújítási munkálatokat. Így ragadt a régióban az egyébként fővárosi társaság. 1979 újabb fordulóponthoz vezetett, ekkor vállaltuk a Szegedi Nemzeti Színház teljes rekonstrukcióját – mondja Lakatos Jenő, aki még abban az esztendőben, a korabeli gazdasági gyakorlattól meglehetősen eltérő módon szorgalmazta: verjen gyökeret a Főszer Szegeden. Öt év múlva már saját, új, szegedi telephelyre jártak dolgozni a kollegák. A Főszer-Elektroprofil Kft. életében döntő volt, a kilencvenes évek

előtti recesszió: a nagyvállalati hierarchia már inkább hátráltatta, mint segítette a nagy hazai cégeket, ugyanakkor egyre többen voltak azok a szakemberek, akik képességeik tudatában szorgalmazták az önálló, immár privát vállalat létrehozását. A kilencvenes évek első éveiben a privatizáció lehetőséget teremtett az álmok megvalósítására, ám kemény feltételekkel: tőkehiánnyal, 30-34 százalékos kamatú banki kölcsönökkel, 17 százalékos kamatú, nehezen megszerezhető e-hittel küzdöttek a leendő vállalkozók.

A Főszer 1992-ben gyakorlatilag a nulláról indult, ma közel 1,7 milliárdos árbevétellel, minőségbiztosított munkával, komoly kereskedelmi és beruházó partnerek bizalmával büszkélkedhet.

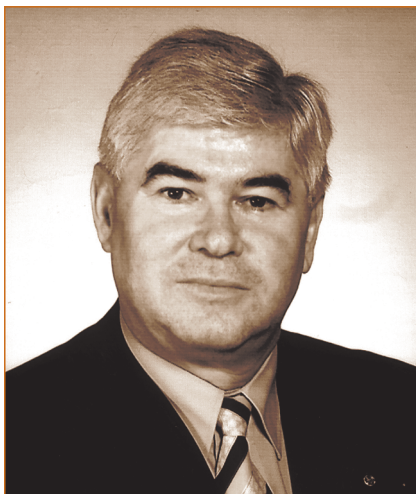
Lakatos Jenő, ügyvezető igazgató szerint a rendszerváltás a gazdaságban a szabad piacgazdaság megteremtését jelentette, a gyakorlati sikerek annak köszönhetőek, hogy ezt néhány jó szakember még a váltás előtt felismerte. A tudásalapú társadalom kialakításának igénye az ötlet alapú gazdaság előtérbe helyezését hozta magával, amely termékben és szolgáltatásban ölt testet. Fontos tényezővé lépett elő a gazdaságban a gyorsaság és a verseny, amelyhez mindenekelőtt információ és

szellemi tőke szükséges – véli a cégvezető, aki épp ezért fontosnak tartja, a fejlesztéseket szervezeti, személyi vonatkozásban egyaránt. Lakatos Jenő szerint magára valamit is adó vállalkozás ma már nem létezhet minőségbiztosítási, környezetirányítási rendszerek használata nélkül, nem vonhatja ki magát a fejlesztések, a pályázatok, alól, s nem engedheti meg magának a humánerőforrás-gazdálkodás mellőzését sem. A Főszer-Elektroprofil Kft.-nél speciális ismeretekkel rendelkező, magasan kvalifikált, több nyelven beszélő szakemberek dolgoznak, s nagy hangsúlyt kap a folyamatos képzés, benne természetesen a jogi tanulmányokkal.

Lakatos Jenő büszke a cég által megvalósított munkákra, ipari parkok, üzemcsarnokok magas színvonalú elektromos kivitelezésére. A szegediek számára mégis talán a nagyközönségnek látványosabb kivitelezéseik kapcsán ismertek: a Főszer munkája nyomán úszik fényben egyebek között a színház pompás belső tere, a Móra Múzeum homlokzata, s a messziről fénylő Dóm díszkivilágításának kivitelezése is a cég nevéhez fűződik.

Lakatos Jenő úgy véli, egy cég kardjának éle a gazdasági erő és a versenyképesség, míg a markolatot erősíti a jog. Bár ő maga nem jogász végzettségű, hiszen tanulmányai és a céges gyakorlat is szervesen a közgazdaságtanhoz, s a működő gazdasághoz köti, Justice mégsem maradhat ki az életéből. Ennek három oka van: egyrészt egy modern cégvezetés ma már nem nélkülözheti a jogi ismereteket, másrészt az egyetemen szoros a kapcsolat a munkatársak jogi képzése és a Pólay Alapítvány támogatása okán, harmadrészt pedig a cégvezető fia, aki miután ezekben a hetekben tette le sikeresen ügyvédi szakvizsgáját, aktívabb szerepet vállal majd a társaságban.

Katkó Krisztina

Díszoklevelet kaptak:

(2002 szeptember 6.)

Dr. Bottka Sándor	(rubin)	Dr. Séra István	(gyémánt)
Dr. Kubassy (Furman) Tamás	(rubin)	Dr. Szabó Balázs	(gyémánt)
Dr. Bagi László János	(vas)	Dr. Szabó Dénes	(gyémánt)
Dr. Csaba Zoltán	(vas)	Dr. Tamási Pál	(gyémánt)
Dr. Dános Imre	(vas)	Dr. Tarajosy László	(gyémánt)
Dr. Elek László	(vas)	Dr. Ványi Jenő, (elhunyt)	(gyémánt)
Dr. Vitéz Miklósi J. László	(vas)	Dr. Bérczi Imre	(arany)
Dr. Petri Tivadar Ernő	(vas)	Dr. Bérczi Mihály	(arany)
Dr. Babó Szilárd Dezső	(vas)	Dr. Csada László	(arany)
Dr. Benedek Dezső	(gyémánt)	Dr. Doktor Sándor	(arany)
Dr. Birtók-Kovács Ferenc	(gyémánt)	Dr. Farkas Éva	
Dr. Bokor János	(gyémánt)	(Hutterer Györgyné)	(arany)
Dr. Dombóy Edit		Dr. Györffi Enikő	
(Dr. Győry Tiborné)	(gyémánt)	(özv. Papp Sándorné)	(arany)
Dr. Gulyás Ferenc	(gyémánt)	Dr. Hargittay Mária	
Dr. Jordán László	(gyémánt)	(dr. Séra Istvánné)	(arany)
Dr. Kerekes Jenő	(gyémánt)	Dr. Helméczy Mátyás	(arany)
Dr. Korompai		Dr. Kalapos István	(arany)
(Aigner) Béla	(gyémánt)	Dr. Sárközi István	(arany)
Dr. Opra Vilmos	(gyémánt)	Dr. Simonffy György	(arany)
Dr. Pavlovits Miklós	(gyémánt)	Dr. Veres József	(arany)

Kinevezések

egyetemi tanári kinevezés:

Prof. Dr. Jakab Éva (2002. július 1-től)

(Római jogi Tanszék)

Prof. Dr. Balogh Elemér (2002. július 1-től)

(Jogtörténeti Tanszék)

egyetemi docensi kinevezés:

Kozmáné Dr. Sós Edit (2002. július 1-től)

(Politológiai Tanszék)

egyetemi adjunktusi kinevezés:

Dr. Nagy Zsolt (2003. január 1. 2006. december 31.)

(Jogbölcseleti és Jogszociológiai Tanszék)

Dr. Gellén Klára (2003. január 1. 2006. december 31.)

(Polgári jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék)

Dr. Papp Tekla (2003. február 1. 2007. január 31.)

(Polgári jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék)

egyetemi tanársegédi kinevezés:

Dr. Gémes Gábor (2002. november 16. 2006. november 15.)

(Munkajogi és Szociális jogi Tanszék)

tudományos segédmunkatársi kinevezés:

Soósné Csikós Szilvia (Munkajogi és Szociális jogi Tanszék)

(2002. szeptember 1-től 2003. június 30-ig)

Dr. Tóth Zoltán (Jogbölcseleti és Jogszociológiai Tanszék)

(2002. szeptember 1-től 2003. március 31-ig)

Fontosabb események

Szeged Megyei Jogú Város Önkormányzata Jogí és Ügyrendi és Közbiztonsági Bizottsága 2002. novemberében külső tagjává választotta a városi közgyűlés Dr. Balogh Elemér egyetemi tanárt (Jogtörténeti Tanszék), Dr. Szabó Imre tanszékvezető egyetemi docenset (Polgári jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék) és Dr. Zámbo Géza egyetemi adjunktust (Közigazgatási jogi és Pénzügyi jogi Tanszék).

2002. december 22-én ünnepelte 85. születésnapját Karunk megbecsült oktatója, latin nyelvtanára Dr. Rakonczai János tanár úr. Születésnapja alkalmából a Kari Tanács köszöntötte 2003. február 6-án.

Dr. Bóka János egyetemi tanársegéd a Bancaja Foundation for Peace and Development 2 hetes nyári egyetemi ösztöndíját nyerte el. Spanyolországba történő kiutazásához a Kar anyagi hozzájárulást adott.

Dr. Patyi András 2001. március 1-én a Pécsi Tudományegyetemen sikeresen megvédte disszertációját.

Prof. Dr. Szentpéteri István emeritus professzor, akadémiai doktor, a Szent-Györgyi Albert-díj birtokosa, a Szervezéstudomány és Alkotmányjogtudomány Európa hírv tudósa, az SZTE ÁJTK egykori dékánhelyettese, Alkotmányjogi Tanszékének vezetője, az MTA Vezetés- és Szervezéstudományi Bizottsága, a TMB Szociológiai Szakbizottságának volt elnöke, az MTA Jogtudományi Bizottsága, az MTA Közigazgatás-tudományi Bizottsága, az MTA Társadalomtudományi Kuratóriumának tagja, a Szegedi Akadémiai Bizottság titkára 2002. augusztus 2-án elhunyt. Temetése 2002. augusztus 16-án volt a Makói Református Ótmetőben. Professzor urat a Kar saját halottjának tekintette.

Jogász avatások

2002. június 30.

Jogász / nappali tagozat: 151 főt

Jogász / levelező tagozat: 56 főt

Jogász / kecskeméti képzés: 57 főt avattak doktorrá.

(Avatás időpontja: 2002. június 29. Kecskemét)

2003. január 11.

Jogász / nappali tagozat: 80 főt

Jogász / levelező tagozat: 45 főt

Jogász / kecskeméti képzés: 50 főt avattak doktorrá.

Az Avatás még ünnepélyesebbé tételéért első alkalommal a doktorjelöltek egységes talárt és sapkát viseltek. A visszajelzések szerint ez mind a hallgatók, mind az avatottak hozzátartozói körében elismerést váltott ki.

Főiskolai diplomaosztó

(2002. július 5.)

Munkaügyi Kapcsolatok / Nappali tagozat	44 fő
Munkaügyi Kapcsolatok / Levelező tagozat	24 fő
Társadalombiztosítás / Nappali tagozat	33 fő
Társadalombiztosítás / Nappali tagozat	43 fő

Kitüntetés

Kleblsberg Kuno-díj

Kitüntetett: Prof. Dr. Nagy László
Születési helye és ideje: 1914. január 11.
Anyja neve: Gyöngyösi Aranka
Iskolai végzettsége: egyetem
Munkahelye: SZTE-ÁJK Munkajogi és Szociális jogi Tanszék
Beosztása, tudományos fokozata: emeritus professzor, akadémiai doktor
Lakhelye: 1118 Budapest, XI. Ménesi út 104.
A kitüntetés átadásának időpontja: 2002. november 11.
Korábbi kitüntetései: József Attila Emlékplakett Szalay László Emlékérem „Munkaügyért”-díj

A kitüntetési javaslat indoklása:

Nagy László 1914. január 11-én született Budapesten. Tanulmányait a debreceni egyetem jogi karán folytatta, ahol 1936-ban avatták doktorrá. 1941-ben bírói-ügyvédi szakvizsgát tett. 1954-ben kandidált és 1966-ban védte meg az akadémiai doktori fokozatát.

A diploma megszerzése után előbb a Kincstári Jogügyi Igazgatóságon dolgozott, majd bíróságon volt fogalmazó, illetve ügyvédi tevékenységet folytatott. 1948-tól az Országos Munkabér Bizottság titkárságán a

törvényelőkészítő osztály vezetője, majd a Munkaügyi Minisztérium megszervezése után a munkajogi főosztály vezetője volt.

1957. szeptemberétől docensként, 1958. kezdetétől egyetemi tanárként kinevezést kap a JATE Mezőgazdasági és Munkajogi Tanszékére. Jelenleg professor emeritusként vesz részt az időközben önállóvá váló Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék munkájában.

Egyik kezdeményezője volt a „Munkaügyi Kapcsolatok Főiskolai Szak”, valamint a „Munkaügyi Szakjogász és Tanácsadó” szakosító képzés bevezetésének és részt vett ezek oktatása megszervezésében. A szakosító képzés keretében jelenleg is részt vesz a munkajog oktatásában.

„Az Európai Unió munkajoga” címmel a nappali tagozatos hallgatóknak tanévenként féléves fakultatív kollégiumot hirdet. Ugyancsak előadja ezt a tárgyat az „Európai szakjogász” szakosító képzés keretében.

Kezdeményezte 1985-ben a „Nemzetközi Munkajogi, Munkaügyi Kapcsolatok és Szociális Jogi Szeminárium”

szervezését külföldi elsősorban közép- és kelet-európai, valamint a fejlődő országokból jövő hallgatók részére nyári, három hetes időtartamra nyugat-európai, észak-amerikai és japán professzorok részvételével. A cél a piacgazdaságok jogának és gyakorlatának megismerése volt. Az illetékes minisztériumok engedélye alapján ezt a JATE Egyetemi Tanácsa jóváhagyta. A kezdeményezést mind az Európa Tanács, mind a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet helyeselte és anyagilag is támogatta. A szeminárium 1986-tól 1998-ig sikerrel működött. Ekkor elsősorban a jugoszláviai események miatt be kellett szüntetni a működését.

Tudományos kutatómunkája eredményeként több, mint 300 publikációja van. Ebből több, mint 100 idegen nyelven jelent meg, kisebb részben magyarországi kiadásban, nagyobb részben mintegy 80 külföldi kiadónál, ill. folyóiratban.

Több munkajogi világ és regionális kongresszuson főreferátor volt. Számos európai, észak- és dél-amerikai, valamint japán és dél-koreai egyetemen előadásokat tartott. A bordeauxi Montesquieu egyetem által 2000-ben életre hívott „Nemzetközi Munkajogi és Szociális Jogi Szeminárium” szervező bizottságának tiszteletbeli elnöke.

A világ közel 80 országában tagegyesülettel rendelkező „Nemzetközi Munkajogi és Szociális Jogi Társaságnak” 1958-tól tagja, 1963-tól végrehajtó bizottsági tagja, 1988 és 1991

között elnöke, jelenleg tiszteletbeli elnöke. Ugyancsak tiszteletbeli elnöke a Magyar Munkaügyi Kapcsolatok Társaságának is.

Több külföldi, részben jelenleg is működő, részben az évek folyamán megszűnt szakfolyóiratnak volt, illetve jelenleg is szerkesztő bizottsági tagja. Így: Comparative Labour Law Journal (USA), International Journal of Comparative Labour Law (UK), Revue du Droit African (Cameroun), Synthesa (Brasil).

Oktatási, tudományos és tudomány-szervező tevékenységéért 1996-ban a görögországi „Demokritos” Egyetem Tanácsa „honoris causa” doktori címet adományozta és az egyetem által alapított „Szent János” éremmel tüntette ki. A JATE Egyetemi Tanácsa a „József Attila” emléklapokat adományozta számára. A Magyar Jogász Szövetség a „Szalay László” emlékéremmel, a Munkaügyi Miniszter 1992-ben „Munkaügyért” díjjal tüntette ki.

Végezetül Nagy professzor a szó igaz értelmében „iskolát teremtett” munkatársai körében, amelynek legtöbb tagját még ma is őszinte barátsággal és segítőkészséggel tartja egybe.

Prof. Dr. Nagy László emeritus professzor munkásságának egyetemi szintű kitüntetéssel való elismerését, azért tartom indokoltnak, mert egész eddigi oktatói, oktatásszervezői és kutatói munkájával a Szegedi Egyetem hírének öregbítésén fáradozott.